

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 101. vuosikerta 5.12.2025

10 | 25

**Liitto päätti
myydä
Saariselän
lomamökit
s. 6**

**Näin mediaväki
juhlii
pikkujouluja
s. 19**

**"Journalistin
työstä on
tulossa
hyvätuloisten
harrastus"
s. 9**

**Voiko kiltti ay-liike
saada vaikutusvaltansa
takaisin? 12**

KUVA: JUUSO WESTERLUND

s.22

Kiina pyrkii vaikuttamaan myös suomalaisen median kautta.

s.24

Suomessa on liikaa kaupallisia televisiokanavia, väittää Kari Pyrhönen

s.4

Marja Honkonen • marja.honkonen@journalistiliitto.fi

Työelämä muuttui, ja siksi liittojenkin on pakko

Ammattiliiton jäsenyys on yhdelle suora linja lakineuvontaan. Toiselle se on osoitus ammatillisuudesta ja maksuton matkavakuutus kaupan päälle. Kolmas kaipaa koulutuksia, neljäs paikallisyhdistyksen pikkujouluja ja viides haluaa hiihtää liiton Lapin-mökin maiseissa.

Yksikään syy kuulua liittoon ei ole huono.

Journalistiliiton valtuusto kuitenkin joutui marraskuun lopussa alkamaan panna syitä tärkeysjärjestykseen. Media-alan työpaikkojen hupeneminen näkyy liiton tuloissa, ja toimintaa täytyy tulevana vuosina uudistaa. On mietittävä, mikä on liiton ydintoimintaa.

Valtuusto päätti äänin 54–14, ettei Saarise-län lomakiinteistöjen vuokraaminen ole ydintoimintaa (s.6). Hallitus sai luvan myydä ne ja sijoittaa tuotot, jotta liitto saisi hiukan lisää tarvitsemaansa rahaa muuhun.

Lapin-mökkien vuoksi liittoon kuuluvat jou-tuivat pettymään pahan kerran. Heitä tuskin

lohduttaa se, että osana budjettia liitto päätti monista muista pienemmistä säästöistä.

TÄMÄN JOURNALISTIN KANSIJUTTU (s. 12) pohtii sitä, millaisen roolin ammattiyhdistysliike tulevaisuudessa ottaa. Suomen nykyinen hallitus on pannut sen ahtaalle, mutta myös työelämä on muuttunut tavalla, joka sopii huonosti liittojen vanhoihin rakenteisiin.

Esimerkiksi työehtosopimusneuvottelut, yrittäjäkohtaiset pääluottamushenkilöt ja työpaikkojen ammattiosastot ovat kiistämättä yhä ay-liikkeen ydintoimintaa. Siitä huolimatta ne ovat auttamatta keinoja keinoja puolustaa esimerkiksi freelancerien tai lyhyitä pätkiä elokuva- ja tv-tuotannoissa tekevien asemaa.

Journalistiliitto on yrittänyt saada mediayhtiöt sopimaan itsensä työllistäjien työn ehdoista. Edunvalvonnan vaikeuskerroin kuitenkin kasvaa koko ajan, kun työmarkkinoille syntyy uusia, usein työntekijöille entistä epäilempia työn muotoja.

KUVA: MEERI UTTI

s.20

”Myös Journalistiliitossa järjestödemokratia määrittää, mikä on liiton ydintoimintaa.”

Suomessa esimerkiksi toimii Työterveyslaitoksen tietojen mukaan kuutisenkymmentä työtä välittävää alustayritystä. Niiden kautta voi jo nyt tehdä keikkaa esimerkiksi valokuvaajana, sisällöntuottajana, kääntäjänä tai tekoälyn kouluttajana.

Miten journalisteille maistuisivat ruokalahettien työehdot? Millainen olisi ammattiliitto, joka rakennettaisiin ajamaan alustatyötä tekevien etuja?

Entä miten liitot parhaiten puolustavat tekijöiden oikeuksia ajassa, jossa kansainväliset tekoäly-yhtiöt mielellään käyttävät luovan työn hedelmiä lupaa kysymättä? (s. 34)

Edunvalvonta ei katoa liittojen ytimestä, mutta sen muotoja ja keinoja täytyy aivan varmasti muuttaa.

MIKÄÄN SYY KUULUA LIITTOON ei ole huono. Välillä tuntuu kuitenkin siltä, että jäsenet ovat unohtaneet ammattiyhdistystoiminnan olevan nimenomaan yhdistystoimintaa.

Ammattiliitto ei ole vain juristiautomaatti, kouluttaja tai lomajärjestäjä. Se liittyy yhteen joukon ihmisiä, joilla on jotakuinkin samat tavoitteet ja jotka tarvitsevat toisiaan saavuttaakseen ne. Yhteistoimintaa ohjaa yhteinen etu.

Yhteinen etu voi olla liiton mökki, maksuton matkavakuutus, laajat lakipalvelut tai mitä tahansa muuta, mistä jäsenet yhdessä sopivat. Tulevaisuudessa se ei kuitenkaan voi olla kaikkea sitä, mitä ennenkin.

Myös Journalistiliitossa järjestödemokratia määrittää, mikä on liiton ydintoimintaa, kenen etuja se valvoo ja mitkä siihen ovat parhaat keinot. Tuleva vuosi on liitossa vaalivuosi. Vanha valtuusto on koolla vielä toukokuussa. Uusi aloittaa työnsä loppuvuodesta. Pian yhdistykset alkavat pohtia, ketkä toimivat valtuustossa, hallituksessa ja liiton muissa luottamustehtävissä seuraavalla nelivuotiskaudella. He päättävät, millaisia palveluita liitto jatkossa tarjoaa.

Helppoja päätöksiä ei ole luvassa. Jos itsellä on niistä mielipide, kannattaa olla hereillä. ●

KUVA: CATA PORTIN

Svenska Yles filmkritikern Silja Sahlgren-Fodstad säger att ska man ha levande filmkritik ska man också ha en levande biokultur.

Keväällä eläkkeelle jäävä Ruben Stiller vastasi kohtuuttomiin väitteisiin.

s.10

Kannen/takakannen kuva: Pinja Meretoja

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 101. vuosikerta
5.12.2025

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Marja Honkonen 050 379 9108

TOIMITUSSIIHTEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 501 0716

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@atex.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 1/2026
ILMESTYY 5.1.2026, AINEISTO
10.12.2025

ILMOITUSMYNTI:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Suomessa on liikaa kaupallisia tv-kanavia, väittää Kari Pyrhönen

Kari Pyrhönen, teksti • Aapo Huhta, kuva

KARI PYRHÖNEN,

66

- Raaseporissa asuva vapaa kirjoittaja.
- Valtiotieteiden maisteri Helsingin yliopistosta.
- Jäi eläkkeelle joulukuussa 2024 MTV:n uutis- ja ajankohtais-toimituksesta, jossa työskenteli 33 vuotta.
- Toimi MOT ry:n puheenjohtajana 13 vuotta ja SJL:n luottamushenkilönä MTV:ssä neljä vuotta.
- Vuoden luottamus-henkilö 2016.
- Lauluntekijä. Julkaisut kolme albumia omaa musiikkiaan.

M

TV:n muutosneuvottelut alkusyksystä olivat jälleen muistutus alan ahdingosta – ja ahtaudesta. Suomen ylivoimaisesti suurin kaupallinen tv-yhtiö päätyi taas irtisanomisiin. Väkeä vähentämällä MTV ei nouse. Ongelmien syyt ovat markkinoissa ja viestintäpolitiikassa.

Maassamme näkyy tällä hetkellä 17 katsojille ilmaista mainosrahoitteista kanavaa. Niitä on liikaa pienen Suomen markkinan kokoon. Mainonta leviää kanaville kuin varpusparvi, alennushintaan. Alalla tätä ei mieluusti myönnetä. Kukapa vapaata kilpailua moittisi?

Vapaa kilpailu on kuitenkin myös säädeltyä. Valtakunnalliset antennijakelun tv-toimiluvat jakaa Traficom eli entinen liikenne- ja viestintävirasto. Se ei ota mitään kantaa markkinatilanteeseen. Lain mukaan kaikki vapaat kanavapaikat on jaettava. Liberaali lainsäädäntö edellyttää vain hakijan vakavaraisuutta ja selvitystä ohjelmistosta, jotta sisältö ei riko lakia.

Kanavakattauksella Traficom pyrkii ”monipuolisuuteen”. Se näyttää tarkoittavan villiä sekoitusta viihdettä, äärilaidan uskontosaarnaajia sekä yhtä vakavasti otettavaa uutiskanavaa. Laadun synonyymi se ei ole. Ohjelmistoa täyttävät kiusallisen paljon myös uusinnat, koska varaa uuteen ei ole.

Viestintäministeriö ei toimilupapäätöksiin kajoa. Traficom siirtää vastuun ministeriölle vain, jos hakijoita on enemmän kuin kanavapaikkoja – tai jos hakija on jollain tavoin taustoiltaan epäilyttävä.

RAJU KILPAILU NÄKYY RUUDUSSA. Mainostauot ovat luvattoman pitkiä, jopa kymmenminuuttisia. Kertoisipa tämä mainonnan runsaudesta, mutta siitä ei ole kyse. Kauppiaille luvattu katsojatavoite on saavutettava toistamalla mainoksia pitkään ja joka tauolla. Kampanjoiden poskettomat ale-prosentit hymyilyttävät kauppiasta. Tv-yhtiöt odottavat uutta nostetta 2027 rahapelimarkkinoiden vapauttamisesta.

Alan tunnusluvut eivät mairittele. Kunnianhimoista uutis- ja ajankohtaistoimintaa ylläpitävä MTV on suosioltaan yliverlainen (kolme kanavaa, katsojaosuus 30 prosenttia), mutta tulosta ei ole tullut vuosikausiin. Viime vuonnakin liike-tulos jäi 13,5 miljoonaa euroa pakkaselle 212 miljoonan liikevaihdolla. Rasitteena ovat myös olleet kalliit urheilu-oikeudet, jotka emoyhtiö Telia työnsi Maikkarin taakaksi. Viime vuodet Telia on kuitannut MTV:n tappioita, jotta se pysyisi pystyssä.

Suomen Warner (neljä kanavaa, katsojaosuus 11 prosenttia) jäi viime vuonna lievästi miinukselle.

Disney Finland (kaksi kanavaa, osuus 5 prosenttia) ei kerro tulostaan, vaan se häivytetään Disney Nordicin lukuihin. Baltian ja Pohjoismaat kattavan Nordicin liikevaihdosta (123 miljoonaa euroa vuonna 2024) voi päätellä, että Suomen osuus on vaatimaton. Nelonen (neljä kanavaa, osuus 11 prosenttia) ei myöskään ilmoita tulostaan. Sitä suojelee voittoa tekevä Sanoma.

MTV:n uusi norjalainen omistaja Schibsted tuskin jatkaa Telian ”pappa betalar”-linjaa. Suomen suurin kaupallinen tv-yhtiö on tällöin oikeasti kuilun reunalla.

Viestintäministeriö näkee, että toimiluvallinen antenni-tv on auringonlaskun ala, koska tulevaisuus on netflixien ja tiktokkien. Sama maisema on tarjolla lehdistölle, kaikki valuu verkkoon. Tässäkö on valtion viestintäpolitiikka?

Suomessa valtio tukee verorahoillamme risteilylaivoja ja raskasta teollisuutta. Mediatuki on nolla euroa. Suomessa on puolustus- ja maatalouspolitiikka, mutta ei viestintäpolitiikkaa.

VIRANOMAINEN MYÖNTÄÄ tv-toimiluvat kymmeneksi vuodeksi seuraavan kerran tammikuussa 2027. Uusi haku on pariaikaa Traficom ja viestintäministeriön valmistelussa.

Perinteisen television äärellä on yhä puolet suomalaisista. Se ei ole katoamassa mihinkään. Virkamiesten ja poliitikkojen tulisi taajuuksiensa keskellä pohtia tv:n tulevaisuutta sekä monipuolisen uutis- ja ajankohtaisjournalismin arvoa. Siksi merkittävin kysymys on tämä: halutaanko Suomessa palata yli 40 vuotta taaksepäin – aikaan, jolloin tv-uutisia lähetti vain Yle? ●

Journalistiliiton valtuusto äänesti Saariselän loma-asunnoista kolmeen otteeseen. Kuvassa etualalla Marjo Partio, Tapio Räihä ja Janne Flinkkilä.

Valtuusto antoi liitolle luvan myydä Saariselän loma-asunnot – keskustelu venyi viisituntiseksi

Manu Haapalainen, teksti • Heli Saarela, kuva

199

Vuonna 2025 käytyjen muutosneuvotteluiden seurauksena oli 1. joulukuuta mennessä irtisanottu tai osa-aikaistettu 199 Journalistiliiton jäsentä. Eniten työntekijöitä irtisanottiin Yleltä, mistä irtisanottiin satakunta liiton jäsentä. Luku ei sisällä määräaikaisten työpaikkojen vähennyksiä. Edita irtisanoi 16 ja MTV 11 liiton jäsentä. Muiden talojen vähennysmäärät olivat pienempiä. *Lähde: SJL*

Lännen Median loppuminen päättää kaksi työsuhdetta – myös STT:n kohtalo huolestuttaa maakuntalehtiä. Lännen Median perusti kaksitoista maakuntalehteä kuudesta eri mediayhtiöstä vuonna 2014 sisältöyhteistyötä varten. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Journalistiliiton valtuusto antoi 28. marraskuuta kokouksessaan Helsingissä liiton hallitukselle luvan myydä liiton omistamat loma-asunnot Saariselällä. Valtuusto hyväksyi hallituksen myyntiesityksen suljetussa lippuäänestyksessä äänin 54–14.

Journalistiliitto omistaa Inarissa sijaitsevan Saariselän kylän keskustassa kaksi loma-kiinteistöä: vuonna 2003 valmistuneen, kolme asuntoa kattavan Uutistunturin sekä yhteiskäytössä olevan Tunturimajan, joka valmistui vuonna 1969.

Vaikka äänestystulos oli selvä, Saariselän loma-asunnoista keskusteltiin valtuustossa kahtena kokouspäivänä yhteensä noin viiden tunnin ajan. Valtuusto myös äänesti aiheen tiimoilta kolmesti: ensin mökkejä koskevasta kirjauksesta toimintasuunnitelmassa, sitten asian siirtämisestä kevätvaltuustoon ja lopulta myyntistä.

SAARISELÄN MYYNTIÄ vastustaneet valtuutetut vetosivat puheenvuoroissaan kohteen pitkään historiaan ja sen ainutlaatuihin yhteisöllisyyteen. Liiton hallitus sai myynnin vastustajilta moitteita myyntiesityksen hätäisestä valmistelusta ja siitä, että päätös tuli valtuuston käsiteltäväksi liian yllättäen.

Muun muassa Radio- ja televisiotoimittajien liiton valtuutettu **Miika Lauriala** piti myyntiesitystä huonosti perusteltuna. Lauriala sanoi puheenvuorossaan, että Saariselkä olisi hyvin markkinoituna voinut houkutella myös lisää nuoria kävijöitä. Saariselän vetovoimaa lisää Laurialan mukaan myös se, että Yle on luopunut omista, työntekijöilleen tarkoitetuista lomakohteista.

RTTL:n **Tapio Räihä** taas arvioi, ettei liitolla vielä toistaiseksi ole akuuttia kassakriisiä eikä siten akuuttia myyntitarvetta. Suoraa kantaa Saariselän kohteen myyntiin Räihä ei kuitenkaan ottanut.

Keski-Suomen Journalistien **Jukka Koivula** nosti esiin Saariselän merkityksen muun muassa suomalaisia, ruotsalaisia, norjalaisia ja venäläisiä toimittajia yhteen kokoavan Barents Press-foorumin toistuvana kokoontumispaikkana.

JOURNALISTILIITON HALLITUS PERUSTELI myyntiä sillä, että Saariselän kiinteistöt ovat tuottaneet liitolle tappiota jo pitkään.

Tappio on kasvanut viime vuosina. Vuonna 2024 kiinteistöjen yhteenlasketut käyttökulut olivat noin 80 000 euroa, kun tuotot olivat noin 57 000 euroa. Poistot mukaan laskettuna Saariselän tulos oli lähes 42 000 euroa miinuksella.

Saariselän vuotuinen kävijämäärä on ollut laskussa. Viime vuonna lomamökeillä oli 160 varausta, tänä vuonna 135. Kävijämäärän lasku näyttää jatkuvan myös ensi vuonna. Lisäksi kohteen kunnostus- ja korjaustarve on kasvussa. Liiton tuoreessa järjestökuvatutkimuksessa jäsenet pitivät lomapaikkoja liiton jäsenedusta vähiten tärkeänä.

Liitto suunnittelee Saariselän kohteen myyntituottojen sijoittamista edelleen.

Liiton talous on tänä vuonna notkahtanut, kun muun muassa jäsenmäärän pientyminen on tuonut talouteen noin 250 000 euron loven. Puheenjohtaja **Marjaana Varmavuori** haluaa luoda sopeuttamisohjelman, jolla liitto pystyisi kohentamaan alijäämäistä talouttaan. Moni valtuutettu korosti liiton joutuvan tekemään jatkossa lukuisia muitakin säästötoimia.

Myyntiä kannattaneet valtuutetut vetosivat puheenvuoroissaan muun muassa siihen, että Journalistiliiton jäsenistä vain harva on lomailut Saariselällä. Helsingin Seudun Journalistien valtuutettu **Jussi Ahlroth** sanoi liiton nuorten jäsenten käytännössä tukevan jäsenmaksuillaan vanhempien ja varakkaampien jäsenten Saariselän-lomia.

Kohdetta luonnehdittiin myös kalliiksi ja vaikeasti tavoitettavaksi. Muun muassa Savo-Kainuun Journalistien valtuutettu **Ilona Noponen** sanoi, että lomamökkien ylläpitäminen on kaukana ammattiyhdistyksen ydintoiminnasta. Samalle kannalle kertoi kääntyneensä Suomen freelance-journalistien **Tuukka Tuomasjukka**, vaikka ilmoittautuikin itse ahkeraksi Saariselän-kävijäksi.

KIINNOSTUSTA VALTUUSTOSSA herätti muun muassa Helsingin Seudun Journalistien **Katriina Lundelinin** esiin nostama lomasetelimalli. HS:n jäsenet voivat hakea lomaseteleitä, jotka voi käyttää kotimaassa haluamaansa kohteeseen. Jäsenedun suosio on Lundelinin mukaan ollut suuri.

Saariselkää ei myydä välittömästi, vaan liiton toimisto alkaa nyt valmistella kauppaa. Toistaiseksi lomakiinteistöihin voi tehdä varauksia normaalisti. ●

”Rakastan Yleisradiota ja toivon sille pelkkää hyvää. Selkärangaton kiemurtelu saisi kuitenkin jo luvan loppua. Ylen toimitusjohtaja ei voi pitää Euroviisuja tärkeämpänä kuin kansanmurhan tuomitsemista.”

Toimittaja Manu Haapalainen Journalistissa 5.11. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Hilla Group vähentää kolme työntekijää ja lakkauttaa lehtiä. "Konsernin tulos on parempi kuin viiteen vuoteen, mutta konsernin sisällä tulokset vaihtelevat. Ei tällaista silti odotettu", Hilla Groupin pääluottamushenkilö **Jukka Anias** sanoo. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Journalistiliitto, Mevi ja Firipo keräävät nimiä journalistipaneeliin

Manu Marttinen, teksti • Sofia Lehtonen, kuva

Paneelin tarkoitus on auttaa media-alan kyselytutkimusten teossa.

Journalistiliitto, Media- ja viestintätieteellinen seura Mevi ja Suomen yleisen mielenpitoen tutkimusinfrastruktuuri Firipo ovat aloittaneet nimien keräämisen journalistipaneelia varten. Syyskuussa käynnistyneen projektin tavoitteena on kerätä kattava joukko journalisteja vastaamaan media-alaa koskeviin kysymyksiin.

Paneelin tarkoituksena on tuottaa laadukasta, ajankohtaista ja edustavaa tutkimustietoa journalistien työn, työolojen, ammattiarvojen ja yhteiskunnallisten asenteiden nykytilasta ja kehityksestä.

Paneelin perustamisen taustalla on huoli kyselytutkimusten toteuttamisen vaikeudesta ja erityisesti hankaluudet journalisteille osoitettujen kyselytutkimusten aineistonkeruussa.

Mevin hallituksen puheenjohtajan **Veera Ehrlénin** mukaan toimittajien rekrytoiminen on lähtenyt hyvin käyntiin.

”Journalistiliiton jäsenilleen toteuttaman järjestökuvatutkimuksen kautta saimme jo lähemmäs 300 ilmoittautunutta”, Ehrlén sanoo.

Hän kertoo, että C. V. Åkerlundin mediasäätiö rahoittaa paneelin perustamista 30000 eurolla.

”Tämän rahoituksen turvin pystymme jatkamaan toimittajien rekrytointia. Jos rekrytointi onnistuu, paneelin toiminta alkaa mahdollisesti ensi vuoden loppupuolella.”

Journalistiliitto ja Mevi pyrkivät saamaan paneeliin mahdollisimman monta osallistujaa, jotta se tuottaisi tieteellisesti mahdollisimman luotettavia tuloksia.

Paneeliin voi ilmoittautua Firipon verkkosivuilla. ●

LIITTO PALKITSI KOLME ANSIOMERKEIN

Journalistiliitto palkitsi kolme aktiivista jäsentään ansiomerkein valtuuston syyskokouksen yhteydessä järjestetyllä illallisella 27. marraskuuta Helsingissä.

Palkinnon saivat Nelosella työskentelevä tuottaja **Nuutti Takkinen**, eläkkeellä oleva toimittaja **Satu Mellanen** ja Ilkka-Pohjalaisen luottamushenkilö **Jukka-Pekka Porola**.

Takkinen sai palkinnon oikeustaistelusta entistä työnantajaansa Yleä vastaan. Hän työskenteli Ylellä 15 vuotta. Yle solmi hänen kanssaan 42 määräaikaista työsopimusta, minkä takia Takkinen haastoi Ylen oikeuteen liiton tuella ja rohkeasti esimerkillään muita samassa tilanteessa olevia.

Mellanen on puolestaan korostanut järjestäytymisen merkitystä ja jäsenyyden merkitystä aktiiviselle jäsenelle, ei vain sanoilla, vaan esimerkillään, perusteluissa todetaan. Hänen sitoutumisensa jatkuu eläkkeelläkin Aikakauslehdentoimittajainsäätöön puheenjohtajana.

Porola sai palkinnon pitkäaikaisesta ja monipuolisesta aktiivisuudestaan. Perusteluiden mukaan hänen vastuunkantonsa ei ole rajoittunut yksittäisiin tehtäviin, vaan hän on toiminut oman yhdistyksensä tukipilarina vuosikymmenten ajan. Porolan toiminnassa korostuvat ay-toiminnan perusarvot: pitkäjänteisyys, vastuullisuus ja yhteisön eteen tehty työ.

Ansiomerkin myöntämisedellytyksenä on erityisen ansiokas toiminta liiton hyväksi.

Manu Marttinen

OIKAISUT

Journalistin (9/2025) jutussa *Kiertomaaisut paljastavat, että itsemurha on edelleen tabu* luki virheellisesti, että poliisi olisi aluksi epäillyt Jätkäsaaren kuolemantapauksissa rikosta. Näin ei ollut, vaan poliisi tiedotti alusta asti, ettei kuolemantapauksissa ollut syytä epäillä rikosta.

Saman lehden *Kieli*-palstalla qataif-sanan arabiankielisestä kirjoitusasusta puuttuivat kirjainten väliset sidosteet. Sanan oikea kirjoitusmuoto on قطايف.

PAINETUN JOURNALISTIN ILMESTYISKERRAT HARVENEVAT

Painettu *Journalisti* ilmestyy ensi vuonna kahdeksan kertaa. Nykyisin se ilmestyy kymmenen kertaa vuodessa. Ilmestymiskertojen harventamisen syynä on Postin jakeluhintojen nousu. *Journalistin* jakelukulut kasvoivat vuodesta 2020 vuoteen 2024 verrat-

tuna 32 prosenttia. Tämän vuoden kesällä Posti korotti jakelun hintaa vielä 12 prosenttia.

Jatkossa toimitus tekee sisältöjä aiempaa enemmän verkkolehteen ja suunnittelee myös uutiskirjettä ja muita digisisältöjä.

Journalisti toteuttaa loppuvuodesta lukijatutkimuksen, jonka tuloksia käytetään lehden kehittämässä.

Marja Honkonen

KUVA: MEERI UTTI

Journalistin työstä on tulossa hyvätuloisten harrastus

Kukaan tuskin ryhtyy journalistiksi ensisijaisesti rahan takia. Mutta mitä tapahtuu, kun rahaa täytyy olla jo valmiiksi, jotta alalle ylipäättään pääsee?

Suomessa työsuhteisten toimittajien määrä on laskenut jo yli vuosikymmenen ajan. Maailmalla tekoäly kiihdyttää katoa: tänä vuonna esimerkiksi *Business Insider* ja Ison-Britannian suurin sanomalehtikustantaja Reach ovat irtisanooneet satoja työntekijöitä tekoälyyn vedoten.

Myös Suomessa mediatalojen johtajat tuntuvat odottavan, että tekoälymurroksen myötä nykyiset työt voi tehdä entistäkin pienempi joukko työntekijöitä.

Samaan aikaan freelancereiden palkkiot junaavat paikallaan. Journalistiliiton tuoreimman työmarkkinatutkimuksen mukaan freelancetoimittajien tuloista vain 37 prosenttia kertyi journalistisesta työstä. Loput raavittiin kasaan esimerkiksi viestinnän tai täysin muun alan töissä.

Moni toimittaja siis maksaa jokapäiväisen leipänsä yhä useammin jollain muulla kuin journalismilla.

Journalisti uutisoi hiljattain, kuinka radiotalo Bauer Mediassa harjoittelijat tekevät töitä ruokapalkalla.

Urapolku ei vaikuta kovin realistiselta esimerkiksi köyhyydestä pois pyristelevälle yksinhuoltajalle. Alalle valikoituvat nyt he, joilla on varaa työskennellä ilmaiseksi.

Onko journalistisesta työstä tulossa harrastus? Ne, jotka eivät voi nojata puolison tai vanhempien tuloihin, perittyyn omaisuuteen tai säästöihin, yksinkertaisesti putoavat pois – tai rahoittavat harrastuksensa muilla töillä.

SAMAAN AIKAAN MEDIATALOJEN PÄÄTTÄJÄT lupaavat tekoälyn vapauttavan resursseja syvällisempään työhön. Tampereen yliopiston Tekoälyn johtama uutistoimitus -hanke kuitenkin osoittaa, että rutiinityönkin täydelliseen automatisointiin on vielä matkaa.

Tekoälytoimittaja pystyy skannaamaan lehdistötiedotteita ja suoltamaan perusuutisen vartissa,

mutta kapulainen teksti sisältää noloja virheitä.

Tekoälytoimitus osasi otsikoida Turun lähijuna-liikenteestä kertovan suomenkielisen uutisen ytimettäkösti ”*Turku’s Strategic Lähijuna Commitment Ensures Long-term Transport Development and Urban Growth*”.

Hankkeessa mukana oleva ohjelmistotekniikan professori **Pekka Abrahamsson** toteaa *Suomen Lehdistön* jutussa kuivasti, että tekoäly on yhtä älykäs kuin leivänpaahdin: se osaa tehdä asioita, mutta sillä ei ole aavistustakaan, mitä se tekee.

Kielimallit osaavat siis suoltaa loputtomasti tekstiä lähdeaineiston pohjalta – minkä tahansa lähdeaineiston. Jos journalismin ammattilaiset väistyvät muille aloille, kielimallien maailmankuva rakentuu yhä enemmän tiedotteiden, lobbareiden ja propagandakoneistojen varaan.

KENEN ÄÄNI TULEVAISUUDEN mediassa kuuluu, kun journalismin harjoittamisesta uhkaa tulla rikkaiden etuoikeus? Suomalaiset toimitukset ovat jo valmiiksi huolestuttavan homogeenisiä.

Ihmisoikeusasiantuntija ja kolumnisti **Ujuni Ahmed** kirjoitti *Avun* kolumnissa osuvasti, ettei suomalainen media pysty selittämään yhteiskuntaa, jota se ei tunne. On selvää, että erilaisten taustojen puute toimituksissa kaventaa yleisön kuvaa maailmasta.

Koneet tuottavat tekoälämölyä kiihtyvällä tahdilla. Selvitysten mukaan merkittävä osa verkon sisällöstä on jo nyt osittain tai kokonaan koneen tuottamaa. Sisällön määrän kasvu ei kuitenkaan automaattisesti tarkoita moniäänisyyden lisääntymistä, jos sen tuottaa entistä pienempi joukko ihmisiä.

Mitä helpompaa tekstin tuottaminen on, sitä arvokkaammaksi käy ihmisen tekemä, tarkistama ja harkitsema raportointi. Siitä on oltava valmis maksamaan.

Muuten meille tulevaisuudessa maailmaa selittävät kilpaa leivänpaahdin ja ne, joilla on kyllä varaa leipään, mutta ei aavistustakaan siitä, miten se suurimman osan pöytään päätyy. ●

Ruben Stiller, 64

- Yle Radion 1:n keskusteluohjelman juontaja ja toimittaja. Jää eläkkeelle ensi keväänä.
- Aloitti toimittajan työt *Imagen* freelancerina vuonna 1985. Siirtyi Radio Cityyn 1987 ja Ylen Radiomafiaan 1991.
- Monien televisio-ohjelmien juontaja: *Anteeksi kuinka?* (1993–1999), *Stiller* (1998–2001), *R-Studio* (2002–2003), *Sunnuntai-komitea* (2003), *Levyraati* (2003–2005), *Ruben & Joonas* (2004–2007) ja *Pressiklubi* (2009–2017).
- Sai potkut Yleltä 1993 haukuttuaan Ylen keskustalaista aluepomoa kökkötraktoriksi. Palasi Ylelle 2009. Sai varoituksen Ylegate-kohussa 2016.
- Oli SDP:n ehdokkaana eduskuntaan vuonna 1995. Kannatti näkyvästi **Tarja Halosta** (sd.) vuoden 2000 presidentinvaaleissa ja **Sauli Niinistöä** (kok.) vuonna 2006.
- Asuu Helsingissä. Harrastaa sohvalla makoilua.

Aiot eläkeläisenä viedä nuorilta journalisteilta työt, Ruben Stiller

Ensi keväänä eläköityvä toimittaja on niin hyväosainen, että kulkee työmatkansa taksilla.

Manu Marttinen, teksti • Juuso Westerlund, kuva

Jäät pian eläkkeelle. Aiot silti jatkaa työntekoa, vaikka hyvin tiedät eläkeläisten vievän nuorilta journalisteilta työmahdollisuuksia.

Ensinnäkin totean, että en keikoillani vie nuorten työpaikkoja. Toisekseen olen mielensisäisesti Z-sukupolveen kuuluva ja siten äärimmäisen nuori.

Kerroit Suomen Kuvalehden haastattelussa, ettet aio kaupata Ylelle palveluitasi. Niin ajattelit silloinkin, kun sait potkut Yleltä kökkötraktori-kohun seurauksena.

Silloin Yle ei olisi missään tilanteessa ostanut minun palveluitani. Tilanne on muuttunut, ja voi olla, että josain vaiheessa lukitsen itseni kahleilla Ylen ulko-oveen ja rukoilin, että minut otetaan takaisin.

Samassa haastattelussa sanoit myös ärsyyntyväsi, jos ihmiset mainostavat omaa herkkyyttään. Et koskaan voisi edes kuvitella tekeväsi mitään sellaista.

Olen vain mainostanut narsistista herkkyyttäni ja syytänyt muita siitä, mitä olen itse tehnyt. Onko se ollut viisasta? No ei ole. Silti tietynlainen tunnesoosi käy hermoilleni, kuten esimerkiksi [psykoterapeutti] Maaret Kallion kolumnit.

Olet tähtitoimittaja, ja yleensä he lähtevät Yleltä raamit kaulassa. Sinä lähdet eläkkeelle yhtä säyseästi kuin keskiportaan pomot.

Lähden kohtalaisen säyseästi. Kaikkihan ovat huomanneet, että Stilleristä on terä pois. Olen lihava, ja se on tehnyt minut leppoisaksi. Olen nykyisin säyseä etelähelsinkiläinen Fifi-puudeli. Vanhetessani ajattelen useammin, kuten isäni: ”toisaalta, mutta toisaalta”.

Olet niin hyväosainen toimittaja, että kuljet työmatkasi pääasiassa taksilla.

Pitää paikkaansa ehdottomasti! En ole ainoastaan hyväosainen toimittaja, vaan perhetaustani takia olen aina ollut hyväosainen, enkä ole koskaan tuntenut siitä syyllisyyttä. Sitä paitsi saan pääosan studion ulkopuolista tiedoistani taksinkuljettajilta.

Oikeasti et vain jaksa kuunnella julkisissa liikennevälineissä

matkustavien tavisten horinoita.

Olen aina pyrkinyt vieraantumaa kansasta! Haluan erityisesti vieraantua tiettyjen populististen tahojen määritelmänomaisesta kansasta. Vastaavasti olen pyrkinyt vieraantumaa myös suomalaisesta establishmentista [valtaapitävistä], enkä nykyään edes käy juuri missään.

Käsittelit aikoinasi Pressiklubissa Ylegate-kohua (2016), vaikka pomo kielsi. Sitten siirryit radioon, koska siellä voi puhua mitä haluaa, sillä päätoimittajat eivät kuuntele.

Pitää paikkaansa, todella hyvä havainto. Radiossa sana on äärimmäisen vapaa, koska siihen kiinnitetään hyvin vähän huomiota.

Tiedät loukkaantuvasi herkästi. Yllätyit silti itsekkin, miten paljon sinua loukkasi, kun pomot eivät rukoilleetkaan sinua jatkamaan Ylellä.

Tämä pitää täysin paikkaansa. Jos journalismissa on mitään, joka pitää objektiivisesti sataprosenttisesti paikkaansa, niin tässä se on. Olen oikeasti ollut aika herkkänä siitä, miten pomot ovat suhtautuneet [lähtööni].

Olet ollut ehdolla eduskuntavaaleissa (SDP) ja kertonut avoimesti äänestysmieltymyksistäsi. Suosittelet kaikille journalistille poliittisten kantojen paljastamista.

Useampi toimittaja voisi kyllä paljastaa vähän läpinäkyvämmiin omat poliittiset peruskäsityksensä. Ymmärän, ettei uutistoimittaja voi tehdä näin, koska sitä voitaisiin käyttää armottomasti häntä vastaan. Toimittajien arvoja ja poliittisia mielipiteitä kannattaisi tutkia enemmän. Ja samoin uusien portinvartijoiden ja alustayhtiöiden algoritmeja.

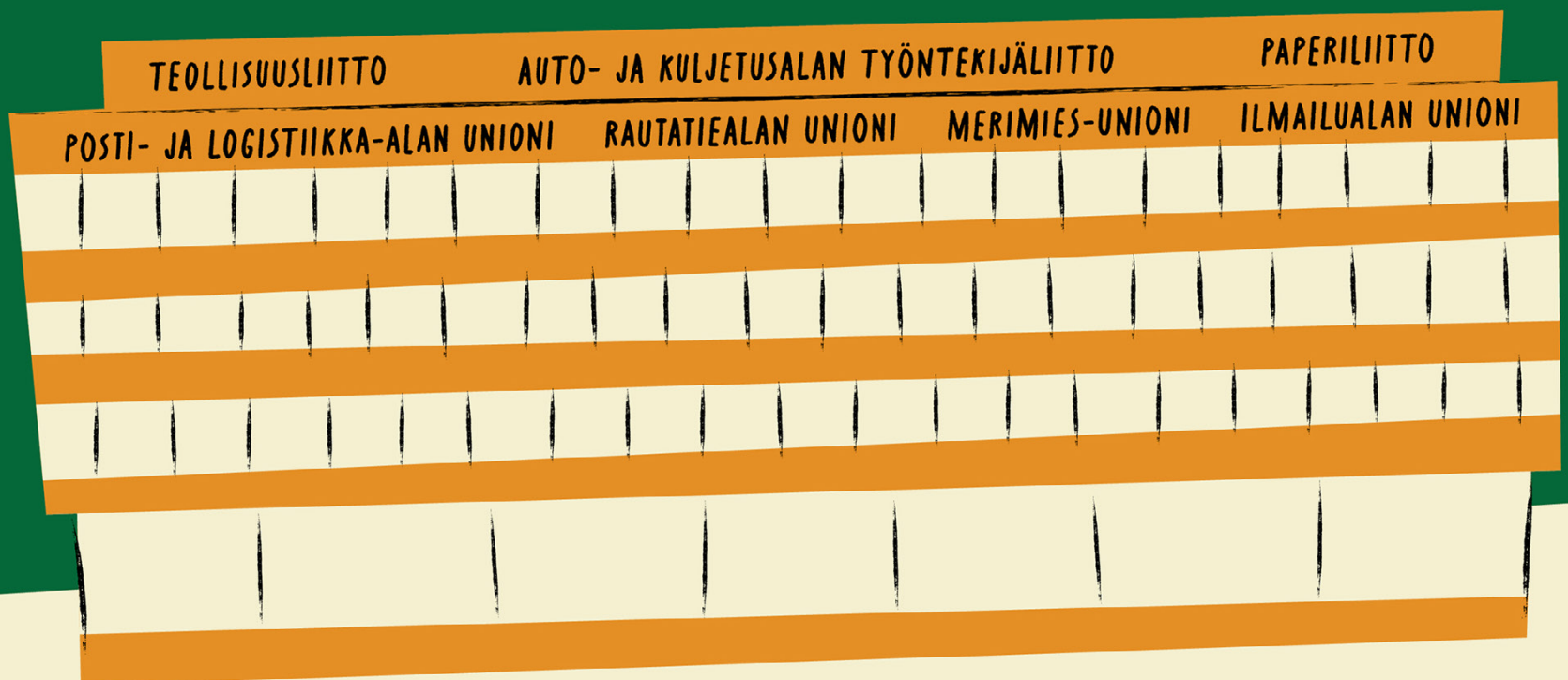
Olet yksi alan arvostetuimmista toimittajista. Kun herää aamuisin, katsot peiliin ja toteat, kas, toimittajalegenda on herännyt taas uuteen aamuun.

Tuota fiilistä minulla ei kyllä ole. Minulle on yksi asia todella tärkeä: Toivon, että jotkut kollegat pitävät minua ammattilaisena. Ei minun urastani mitään pysyvää jälkeä jää enkä muuttanut maailmaa, vaikka niin nuorempana luulin. ●

AY-LIIKE

Ammattiyhdistysliike on rakentanut Suomeen vuosikymmenet yhteiskuntarauhaa. Nyt liitot miettivät, kannattaako yhä olla kiltti. ➡

Manu Haapalainen, teksti • Pinja Meretoja, kuvitus

Pääministerin sanoissa medialle helmikuussa 2024 oli päättäväinen sävy. "Me tulemme tekemään lupamme työelämäuudistukset", **Petteri Orpo** (kok.) sanoi medialle helmikuussa 2024.

"Vaikka tämä on herättänyt närää työmarkkinakentässä, me emme peräänny."

Vajaa kaksi vuotta myöhemmin hallitus on tehnyt minkä uhkasi. Se on toteuttanut historiallisen suuren työelämäuudistuksen.

Ammattiliitot yrittivät kyllä estää työelämäheikennysten läpivientiä lakoin, tukilakoin, poliittisin lakoin ja mielenilmauksin.

Mikään ei auttanut. Oikeistohallitus on hankaloittanut työntekijän elämää monin tavoin.

Irtisanomiseen voi riittää jatkossa asiallisen ja painavan syyn sijaan asiallinen syy, mikäli työehtosopimuksessa ei ole sovittu toisin.

Työntekijän voi palkata jopa vuoden määräaikaistuen ilman erityisiä perusteita.

Paikallista sopimista on laajennettu järjestäytymättömiin yrityksiin. Palkankorotukset on sidottu vientiteollisuuden tasoon.

Muutosneuvotteluaikoja on lyhennetty. Nyt hallitus aikoo poistaa ammattiyhdistysten jäsenmaksun verovähennysoikeuden. Muutoksen on määrä tulla voimaan vuoden 2026 alusta, ja monet liitot pelkäävät sen johtavan jäsenpakoon.

Samaan aikaan hallitus on kajonnut myös ay-liikkeen keinoihin vastustaa työelämän heikentämistä. Poliittisia lakkoja ja tukilakkoja on rajoitettu. Laittomista lakoista lankeavia sakkoja on korotettu.

Lisäksi hallitus on vielä leikannut muun muassa ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta ja sosiaaliturvasta.

Koko työmarkkinakenttä näyttää hyvin toiselta kuin ennen vuoden 2023 eduskuntavaaleja.

Työntekijöitä edustavat ammattiliitot ovat yhtä mieltä siitä, että Orpon hallitus on toteuttanut lähes kaiken,

mistä työnantajaliitoissa on viime vuosikymmenet haaveiltu.

KYSYimme tätä juttua varten ammattiliitoista, tietokirjailijalta ja tutkijalta, mitä ammattiyhdistysliikkeen vaikutusvallasta on jäljellä. Miten liitot voisivat parantaa suomalaisten työelämän laatua? Mitä uutta niiden pitäisi keksiä ollakseen edelleen tärkeitä jäsenilleen?

Journalistin haastattelukierroksen perusteella monet liitot pohtivat siitä, pitäisikö ay-liikkeen keinovalikoimaa panna uusiksi. Puhutaan muun muassa eri alojen lakkojen ketjuttamisesta niin, että useita pieniä toimia yhdistämällä syntyisi suuri vaikutus. On puhuttu myös siitä, että työehdot neuvoteltaisiin jatkossa vain jäsenille, ei kaikille työntekijöille.

Journalistiliiton puheenjohtaja **Marjaana Varmavuori** sanoo pitävänsä keinovalikoiman radikalisoitumista "hirveän hyvänä ajatuksena."

"Meidän pitäisi näyttää merkityksemme jäsenkunnalle. Olemme olleet liian yhteistyökykyisiä", Varmavuori sanoo.

"Nyt on nähty, että työnantajapuoli on aggressiivisesti runnonut ajatuksensa läpi. Kannattiko meidän olla kilttejä?"

Palvelualojen ammattiliiton Pamin toiminnanjohtaja **Heidi Lehikoinen** sanoo liiton ehdottomasti pyrkivän siihen, että osa työelämän heikennyksistä peruttaisiin jo seuraavan hallituksen aikana.

"Kaikkea tätä pahaa, mitä tämä hallitus on saanut aikaan, ei pystytä koskaan korjaamaan", Lehikoinen sanoo.

"Mutta en suostu sellaiseen ajatteluun, että tilanne olisi tästä iäisyyteen näin huono."

PAM edustaa 180000 työntekijää yksityisellä palvelualalla, esimerkiksi myyjiä, siivoojia, tarjoilijoita, kokkeja, vartijoita ja kiinteistönhoitajia. Lehikoinen toivoo, että laki kannustaisi työnantajia tarjoamaan kokoaikaista työtä osa-aikaisuuden sijaan. Nyt osa-aikaisuutta ei esimerkiksi tarvitse perustella mitenkään.

Lehikoinen kehottaa katsomaan eteläisessä Euroopassa. Vaikka siellä työntekijöiden järjestäytymisaste on

Marjaana Varmavuori
Suomen Journalistiliiton
puheenjohtaja

Heidi Lehikoinen
Palvelualojen
ammattiliiton Pamin
toiminnanjohtaja

Pontus Purokuru
Tietokirjailija

Valtteri Törmänen
Suomen Journalistiliiton
jäsenhankintatyöryhmän
jäsen

Kimmo Palonen
Rakennusliiton
puheenjohtaja

Satu Pyöriä
Tampereen yliopiston
työmarkkinatutkija

Kuvat: Heli Saarela, Eeva Anundi, Pontus Purokuru, Ikka Vuorinen, Kimmo Brandt, Tampereen Yliopisto, Jaakko Lukumaa, Marjo Koivumäki ja Liisa Takala

Nyt on nähty, että työnantajapuoli on aggressiivisesti runnonut ajatuksensa läpi. Kannattiko meidän olla kilttejä?

Marjaana Varmavuori, Journalistiliiton puheenjohtaja

Pohjoismaita matalampi, liittojen toiminta on näkyvää ja radikaalimpaa kuin esimerkiksi Suomessa.

"Onko Suomi niin erilainen maa, ettei täällä voisi tapahtua vastaavaa radikalisoitumista", Lehtikonen kysyy.

Lehtikoinen tulkitsee Orpon hallituksen näkevän ay-liikkeen häiriötekijänä, joka pitää poistaa. Perinteisesti liitot ovat nähneet itsensä yhteiskuntarauhan rakentajina.

"Olemme pyrkineet aina rakentamaan sellaista Suomea, jossa työntekijän olisi hyvä olla. Mutta kyllä jäsen-ten sekä hallinnon äänenpainot kovemmista keinoista voimistuvat koko ajan", Lehtikoinen sanoo.

Poliittinen oikeisto on pitänyt viime vuodet ääntä siitä, että ammattiyhdistysten käyttämä ulkoparlamentaarinen valta ei kuulu demokratiaan.

"Demokratiakäsitykseni on vähän toinen", Lehtikoinen sanoo.

Yhdistymisvapaus ja mielipidevapaus ovat perusarvoja ja turvaavat demokratian toimimisen, Lehtikoinen muistuttaa.

"Globaalia demokratiakehitystä katsottaessa autoritääriset valtiot lisääntyvät. Niissä ay-liike on ollut ensimmäisiä, joka puhdistetaan pois tieltä."

Voisiko niin käydä Suomessa?

"Niin, olemmeko me niin spesiaali maa, että meillä ei voisi niin käydä? Toki ay-liikkeen rakenteet ja historia ovat meillä syvemmät kuin monessa kolmannen maailman maassa", Lehtikoinen sanoo.

TIETOKIRJAILIJA PONTUS PUROKURU tarkastelee ay-liikettä ulkopuolelta, freelancerina työskentelevän tietotyöläisen näkökulmasta. Hänen mielestään ammattiliitot hukkasivat suurimman muutosvoimansa kauan ennen Orpon hallituksen uudistuksia.

Purokurun mukaan liitot ovat muuttuneet uutta luovasta reaktiiviseksi ja säilyttäväksi voimaksi.

"Ay-liikkeen suuret onnistumiset tapahtuivat silloin, kun ylivoimainen valtaosa työläisistä kävi perinteisissä palkkatöissä", Purokuru sanoo.

"Silloin sillä oli keskeinen osa hyvinvointivaltion ja sosiaaliturvan rakentamisessa."

Työn tuottavuus, yritysten voitot ja palkat kasvoivat yhtä jalkaa. Yhteiskuntasopimus toimi, Purokuru listaa. 1990-luvun lamasta lähtien näin ei enää ole ollut.

"Ihmiset eivät edes halua sitoutua palkkatyöhön kuten ennen, eikä siitä saa samanlaista ennustettavaa turvaakaan kuin ennen."

Kilpailu vakipaikoista on työmarkkinoilla veristä eikä paikan saaminen mitenkään suojaa irtisanomisen uhalta, Purokuru selittää. Aikansa myyminen työnantajalle ei enää takaa turvallisesti nousevaa uraa. Samaan aikaan uudet työn muodot ja etätyö ovat saaneet ihmiset huomaamaan, että aikaa on mukavampi viettää jossain muualla kuin työpaikalla.

"Tämä on romauttanut liittojen jäsenmäärää ja rapauttanut ay-liikkeen valtaa", Purokuru sanoo.

Purokurun mielestä ay-liikkeen virhe on ollut meneeseen palkkatyöyhteiskuntaan keskittyminen. Sen sijaan olisi pitänyt miettiä, mihin työ ja yhteiskunta ovat menossa.

"Toki liitoissa on herätty viime vuosina ajamaan myös prekariaatin asiaa, mutta se on liian vähän liian myöhään", hän sanoo.

Purokurua kiinnostaisi kuulla, mikä ay-liikkeen suuri suunnitelma on.

"Millaista yhteiskuntamallia halutaan? Ay-liikkeen ei pitäisi pelätä poliittista sitoutumista, varsinkaan nyt, kärsittyään suuren ja nöyryyttävän tappion."

Ammattiliitot harmittelevat usein perinteisen palkkatyön katoamista. Purokurulle palkkatyön häviäminen on myös mahdollisuus. Työn luovemmat muodot ja omaan ajankäyttöön liittyvä itsemääräämisoikeus motivoivat varsinkin nuoria, hän sanoo.

"Eihän palkkatyö historiallisesti ole ihmiskunnalle mikään normi. Toki yrittäjämäinen työ pitäisi järjestää paremmin, perusturvan tai kollektiivisen neuvotteluvoimavarojen avulla."

JOURNALISTILIITON MARJAANA VARMAVUORI tunnistaa palkkatyön ja yrittäjyyden välisen kitkan pohties-

Jarkko Eloranta
SAK:n puheenjohtaja

Päivi Inberg
SuPerin puheenjohtaja

Maria Löfgren
Akavan puheenjohtaja

saan eri alojen liittojen merkitystä niiden jäsenille.

"Meillä on työpaikoilla ihmisiä, jotka ovat vuosikaudet saaneet nauttia ay-liikkeen työn hedelmistä. Heillä on hyvät liksat ja suhteellisen turvattu työ. Toinen puoli taas koettaa jotenkin räpistellä ja pysyä leivän syrjässä kiinni. Tällainen on hankala alusta keskinäiselle solidaarisuudelle", Varmavuori sanoo.

Varmavuori uskoo kaikkien liittojen tietävän, että jotain ihan uutta pitäisi keksiä työelämän parantamiseksi.

"Ay-liike tarvitsisi uuden ison mission, ja jonkinlaisen ison voiton. Voisiko se olla esimerkiksi työajan lyhentäminen?"

Myös Journalistiliitossa freelancerien asema on eri kuin kokoaikaisten. Jäsentutkimusten mukaan moni kokee kuitenkin vertaisyyhteisön yhä tärkeäksi riippumatta työsuhteen muodosta.

"Kiltatyypisenä liittona edustamme jäsenille työhön liittyvän edunvalvonnan lisäksi demokratiaan ja sananvapauteen liittyviä asioita", Varmavuori sanoo.

Media-alan työpaikkojen epävarma tulevaisuus voi uudessa tilanteessa olla jäseniä karkottava tekijä, Varmavuori myöntää. Tärkeintä sekä jäsenhankinnan että jäsenpidon kannalta on ruohonjuuritason toiminta yhdistyksissä ja ammattiosastoissa. Jos se toimii, liiton merkitys työläisille säilyy.

"Meidän pitää pystyä vahvistamaan sitä rintamaa, joka on lähimpänä jäseniä", Varmavuori sanoo.

Journalistiliiton kohtalonkysymyksiin kuuluu, kenen

liitto se haluaa olla. Jäsenkriteerien merkittävästä löyhentämisestä puhuttiin jo viime vuosikymmenellä. Liiton valtuuston on pohdittava asiaa vakavasti lähitulevaisuudessa, Varmavuori sanoo.

Jäsenkriteerien höllääminen on kuitenkin ristiriidassa sen kanssa, että liiton jäsenet kokevat liiton kiltamaisuuden tärkeäksi syyksi kuulua siihen. Jäsenet kokevat liiton ammatilliseksi vertaisyyhteisöksi.

"On myös kysyttävä, miten mahdollisille uusille jäsenryhmille sitten saadaan tunne, että he todella kuuluvat tähän liittoon", Varmavuori sanoo.

Kysymys on akuutti jo nyt, hän sanoo. Jos uudenlaisia jäseniä tulee, pitää olla myös resursseja palvella heitä.

"Meillä on kustannustoimittajia ja viestijöitä ja visuaalisen puolen ammattilaisia, jotka varmasti jo nyt miettivät, saavatko he meiltä tarpeeksi palvelua."

Toisaalta, jos uusia jäsenryhmiä ei aktiivisesti haalita mukaan, liiton jäsenmäärä on lähes varmasti tuomittu laskemaan. Journalististen työpaikkojen määrä on laskussa ja nykyiset journalistit päätyvät muille aloille ja Journalistiliiton ulkopuolelle.

Journalistiliiton valtuusto keskusteli marraskuun lopussa pidetyssä syyskokouksessaan liiton jäsenhankinnasta. Sen nykytilaa oli kokouksessa esittelemässä liiton jäsenhankintatyöryhmään kuuluva **Valteri Törmänen**.

Työryhmä arvioi, että jäsenkato aiheuttaa nykyisellään Journalistiliiton talouteen sadan tuhannen euron vuosittaisen loven. Ensi vuoden talousarviossa jäsenmäärän ennustetaan vähenevän entistään jyrkemmin. Toimitajien määrä tippui kolmanneksella vuosina 2013–2023.

Jäsenhankintatyöryhmä ehdottaa useita toimenpiteitä liiton jäsenjärjestöille sekä työpaikoille.

Raportin mukaan luottamushenkilöiden toimintaa pitäisi tehostaa ja jäseneksi liittymistä helpottaa.

"En voi sanoa, että tilanne täysin muuttuisi vaikka kaikki ehdottamamme keinot otettaisiin käyttöön", Törmänen sanoo.

Työryhmän esityksiä käsitellään tarkemmin seuraavassa valtuuston kokouksessa ensi keväänä.

SUOMEN AMMATTILIITTOJEN keskusjärjestöön SAK:hon kuuluva Rakennusliitto edustaa 65 000:ta rakennusalan ammattilaista.

Rakennusala vaivaa huono taloussuhdanne, mutta puheenjohtaja **Kimmo Palonen** harmittelee myös ay-liikkeen keinovalikoiman rajoittamista. Naapuriliiton avuksi ei enää voi mennä entiseen tapaan.

"Vuonna 2019 AKT:n tukilakko pelasti tilanteen, kun Postin työntekijät yritettiin saada halvemman ja huonomman tessin piiriin. Nyt lakko olisi laitton", Palonen sanoo.

Työnantajapuolella on siis aikaisempaa huomattavasti parempi mahdollisuus heikentää työehtoja alalla, jossa työntekijäliitto ei ole vahva, Palonen suree.

"Tämä tilanne pakottaa meidät miettimään uudenlaisia keinoja", Palonen sanoo.

Yksi vaihtoehto on ketjuttaa toimet niin, että yhtenä päivänä lakossa ovat timpurit ja seuraavana putkimiehet. Tätä samaa pitäisi Palosen mukaan miettiä koko ay-liikkeen laajuisesti.

Rakennusliitto miettii myös sitä, pitäisikö liittoihin kuulumattomien työntekijöiden jatkossa saada samat työehdot kuin liiton jäsenten. Entä jos liitto neuvottelisi vain jäsentensä työehdot? Toisiko se liitoille lisää jäseniä, kun vapaamatkustaminen jäisi pois?

Voi olla, että jäsenmäärän laskiessa mukaan jää se hard core -porukka, joka on valmis radikaalimpaan, militantimpaan toimintaan. Tällä saattaa olla melkoinen vaikutus yhteiskunnassamme.

Jarkko Eloranta, SAK:n puheenjohtaja

"Jäsenyydelle tulisi lisää konkreettista merkitystä. Kyllä tässä joutuu miettimään, miksi vedämme perässämme siivelläeläjiä."

Usein ongelma on, että tieto liitosta ei jalkaudu työpaikoille, Palonen sanoo.

"Tuntuu, että pitäisi mennä jokaisen kotiin erikseen kahville juttelemaan. Määräaikaiset ja vuokratyöläiset ovat vaikeimpia tavoittaa, vaikka saamme sieltäkin jäseniä."

TOIMINNANJOHTAJA HEIDI LEHIKONEN kertoo Pamin jo kymmenen vuotta satsanneen työpaikoilla käytäviin keskusteluihin.

"Miten me saataisiin tästä parempi työpaikka? Tavoite ei ole vain jäsenten rekrytoiminen, vaan ihmisillä on tarve voida hyvin töissään."

Lehikoinen on Rakennusliiton kanssa samaa mieltä siitä, että on syytä pohtia, pitäisikö liittojen ajamisen etujen ja hyötyjen kuulua vain jäsenille.

"Sitä viestiä tulee myös työpaikoilta. Mutta vastuullisena toimijana ay-liike ei halua saattaa ketään ihan suojattomaan asemaan."

Lehikoinen kertoo Pamin satsanneen jo jonkin aikaa esimerkiksi maahanmuuttajien informoimiseen ay-toiminnasta.

"Niissä ryhmissä jäsenmäärä onkin lähtenyt hyvin kasvuun. Ja jos tietoa työehdoista ja liitoista ei ole, hyväksikäytön riski kasvaa."

Lehikoinen kertoo Pamin toimineen jo vuosia yhteistyössä viranomaisten kanssa. Liitto on muun muassa laskenut puuttuvia palkkasaatavia, vaikka autettava ei olisikaan jäsen.

Myös Rakennusliitto on profiloitunut työehtojen noudattamisen valvojana. Se on yksi keino puuttua alaa vaivaavaan harmaaseen talouteen, monimutkaiseen alihankintaketjuihin ja alipalkkaukseen, Kimmo Palonen sanoo. Samalla se nostaa liiton profiilia.

"Me katsomme, että meillä on oikeus valvoa työehtoja ja tarvittaessa vaatia asian korjaamista. Viranomaisvaltuuksia meillä ei tietenkään ole, mutta on meillä asiaan aika paljon vaikuttavuutta. Julkisuuden pelko on tehokas ase."

PETTERI ORPON HALLITUKSEN työelämäreformi on myös työmarkkinatutkija **Satu Pyöriän** mukaan Suomen historiassa poikkeuksellinen. Pyöriä työskentelee apulaisprofessorina Tampereen yliopistossa.

Hallitus perusteli uudistusten tarvetta muun muassa suomalaisten työmarkkinoiden jäykkyydellä. Pyöriän mukaan peruste on virheellinen. Työmarkkinat ovat Suomessa olleet jo monin osin joustavat, ja ansiotaso pohjoismaisittain alhainen, hän sanoo.

"Tuntipalkat eivät joustu tesseistä alaspäin, mutta työtunnit ja työsuhteiden tyypit ovat joustaneet jo pitkään, ja paljon", Pyöriä sanoo.

Orpon reformi ei perustu tutkittuun tietoon, Pyöriä sanoo. Se perustuu väittämiin työmarkkinoista.

"Erityisesti työmarkkinajärjestöjen tarjoamiin uskomuksiin esimerkiksi siitä, että työmarkkinainstituutiomme lisäisi työttömyyttä. Sen vaikutus on tutkitusti työllisyyttä lisäävä."

Pyöriän mukaan työn tarjoaminen ei Suomessa ole pitkään aikaan ole ollut erityisen riskialtista.

"Alkavista työsuhteista yli puolet on jo pitkään ollut määräaikaisia. Lisäksi meillä on mahdollisuus sekä vuokra-, nolla- ja runkosopimustyösuhteiden että itsensä työllistäjillä teettämisen äärimmäiseen joustavuuteen. Esimerkiksi journalistien ammattikunta on jo pitkään tuntenut nahoissaan palkkatyön siirtymisen erilaiseksi yrittäjyydeksi."

Pyöriän mukaan ongelma siis ei Suomessa ole liiallinen sääntely.

"*Hesari* kirjoitti juuri sillan alla värjötteleivistä Woltin työläisistä. Sääntelyssä on puutteita."

Myös keskusjärjestö SAK:n puheenjohtaja **Jarkko Eloranta** myöntää, että Orpon uudistusten suhteellisen vaivaton läpimeno oli ay-liikkeen vaikutusvallalle isku. Hän muistuttaa silti, että monet uudistuksista ovat olleet työnantajapuolen toiveissa 1990-luvulta saakka.

"Aika pitkään ne siis pystyttiin torjumaan."

Eloranta pohtii, että ay-liikkeen yhteisten toimien olisi pitänyt olla suurempia. SAK, Akava ja STTK tekivät kukin omia toimiaan. Koordinaatio puuttui.

"Siihen kannattaa jatkossa kiinnittää huomiota", Eloranta sanoo.

Muun muassa valtakunnansovittelijan toiminnan säilyminen itsenäisenä ja lakko-oikeuden osittainen palauttaminen ovat jatkossa SAK:n agendalla.

"Olemme raportoineet lakko-oikeuden heikennykset sekä kansainväliselle työjärjestölle ILO:lle että YK:lle. Toivomme sieltä tukea itsellemme ja seuraavalle hallitukselle siinä, että työtaisteluoikeuden rajoittaminen on mennyt liian pitkälle."

Elorannalla on mielessään myös suomalaisessa ammattiyhdistyskentässä uudempia avauksia. Hän haluaa SAK:n keskittyvän myös työmarkkinarikollisuuden entistä tehokkaampaan torjuntaan

”Tarkoitan siis alipalkkauksen ja palkkavarkauden kriminalisointia ja ammattiliittojen kanneoikeutta näissä asioissa.”

Elorannan mukaan on mahdollista, että ay-liikkeen jäsenmäärä laskee verovähennysoikeuden poistumisen takia.

”Voi olla, että jäsenmäärän laskiessa mukaan jää se hard core -porukka, joka on valmis radikaalimpaan, militantimpaan toimintaan. Tällä saattaa olla melkoinen vaikutus yhteiskunnassamme.”

Ay-liikkeen vaikutusvallan säilyttämiseen ja kasvattamiseen Elorannalla on yksinkertainen resepti.

”Jäsenmäärä ei saa tippua liikaa, koska jäsenistä se vaikutusvalta tulee. Ihmisille pitää perustella, miksi kannattaa järjestäytyä. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota nuoriin ja maahanmuuttajiin – ja heidät pitää tavoittaa siellä missä he ovat, vaikka sitten digitaalisessa maailmassa.”

75 000 JÄSENEEN SUPER kuuluu toimihenkilökeskusjärjestö STTK:hon. Liitto edustaa lähi- ja perushoitajia.

Puheenjohtaja **Päivi Inberg** on ollut SuPerin toiminnassa mukana jo 1990-luvulta lähtien. Inberg pitää erityisen epäoikeudenmukaisena, miten hoitajia on syyllistetty yleistä linjaa hieman suuremmista palkan- korotuksista.

”Toimeentulon mahdollistava palkka oli vuosikymmenten työn takana”, Inberg sanoo.

Jäljellä olevat hoitoalan palkkakuopat eivät aina- kaan tasoiu Orpon hallituksen läpiviemän vientimal- lin myötä, Inberg sanoo.

”Tehdäänkö me naisvaltaisella alalla vähäarvoisem- paa työtä kuin vaikkapa paperitehtaissa? Puheet tasa-ar- von mallimaasta ovat kauniita, mutta myös tekoja tar- vitaan.”

Inberg näkee paljon jäsenpotentiaalia maahanmuut- tajaustaissa hoitajissa.

”He myös puhuvat toisiaan usein tehokkaasti jäsenik- si.”

Keskusjärjestö Akavan liitot edustavat yli 600 000 suomalaista.

Akavalaisten ajatellaan usein olevan muita liittoja oikeammalla. Media-analyseissä on pohdittu, että osa jäsenistä on hallituksen reformin takana – kuuluuhan jäsenistöön niin esihenkilöitä kuin yrittäjiäkin. Puheen- johtaja **Maria Löfgren** korostaa Akavan linjanneen jo kesällä 2023 olevansa keskusjärjestönä reformia vastaan.

”Ei ay-liikettä kuunneltu tässä reformissa lainkaan, pieniä viimeaikaisia hienosäätöjä lukuun ottamatta”, Löfgren sanoo.

Löfgren ihmettelee sitä, miten epäjohdonmukaisesti hallitus perustelee uudistuksiaan suhteessa niiden vai- kutuksiin.

”Luvatut sata tuhatta uutta työpaikkaa ovat syntymättä. Työttömyysturvan leikkaukset eivät ole johtaneet työ- listymiseen. Suhdanne ja talouskasvun heikkous ovat olleet nähtävissä, eli olisi odottanut toisenlaista poli- tiikkaa”, Löfgren sanoo.

Löfgrenin mukaan esimerkiksi määräaikaissuuk- sien perusteiden vapauttaminen osuu akavalaisiin. Määrä- aikaissuudet ovat yksi raskaus- ja perhevapaasyrjinnän

muodoista ja se koskee tietysti tietyn ikäisiä, korkea- koulutettuja naisia, hän sanoo.

”Tämä vie tasa-arvoa valtavasti taaksepäin. Myös irti- sanomisen helpottaminen on ikävää. Se tulee luomaan työmarkkinoille jopa kymmenen vuoden epätietoisuu- den, kun uutta lakia testataan oikeudessa.”

Löfgrenin mukaan tulevaisuudessa ei kuitenkaan kannata hakea ensisijaisesti tehtyjen uudistusten peru- mista. Esimerkiksi irtisanomisen helpottamisen vasta- painoksi pitäisi sen sijaan vastaavasti nostaa korvaus- summia laittomista irtisanomisista.

”Samoin raskausyrjintä pitää kieltää laissa laajem- min. Lyhyissä työsuhteissa olevat pitäisi päästää työttö- myysturvan piiriin.”

Löfgren ei kannata työmarkkinapelin koventamista.

”Meidän pitää miettiä sellaisia keinoja, että tulevat hallitukset väristään huolimatta näkevät ne reitiksi paremmin voivaan Suomeen”, hän sanoo.

”Se tarina pitäisi onnistua myymään kaikille päättä- jille poliittisesta väristä riippumatta. AY voisi tarkoittaa myös asiantuntevaa yhteistyötä.” ●

Pitäisikö ammattiliittojen ottaa isompi rooli ilmastomuutoksen torjuna? Lue lisää: Journalisti.fi

Alman pikkujouluissa esiintyi tänä vuonna muun muassa Abreu.

Mediatalojen pikkujoulukäytännöt vaihtelevat bileillasta perhejuhlaan

Manu Haapalainen, teksti ●
Petri Mast/Alma Media, kuva

Suurimmat lehtitalot järjestävät myös isoimmat juhlat. Näin kertoo *Journalistin* kymmenelle mediatalolle tekemä pikkujoulukysely. Kysyimme mediatalojen henkilöstöjohdosta, millaiset pikkujoulut yhtiöt järjestävät työntekijöilleen vai järjestävätkö lainkaan.

Sanomatalossa järjestettyjen Sanoman yhteisten pikkujoulujen budjetti oli yhtiön ilmoituksen mukaan reilut sata euroa per työntekijä. Tällä yhtiö kustansi juhliin ”mittavan artistikattauksen” sekä ruokaa ja juomaa. Sanoma tarjosi työntekijöilleen kasvisruoasta koostuvan illallisbuffetin ja yöpalan. Alkoholi

lia työnantaja kustansi alkumaljan lisäksi kahden drinkkilipun verran. Lisää alkoholia pystyi ostamaan omalla rahalla.

Myös Alma Median juhlien budjetti oli vastauksen mukaan melko suuri. Alma järjesti juhlat kaikille Alma Suomen yli tuhannelle työntekijälle. Tarjolla oli ruokaa ja juomaa sekä nimekkäitä esiintyjiä, muun muassa **Abreu**.

Kaleva järjestää vuosittain Oulussa koko konsernin yhteisen juhlan. Siitä puhutaan henkilöstöjuhla, mutta marraskuun ajankohdan vuoksi se mielletään pikkujouluksi. Yhtiö pyrkii maltillisiin kustannuksiin. Tänä vuonna tarjolla oli buffet-illallinen. Alkumaljan lisäksi osallistujat saivat kolme drinkkilippua ja kahviavecin. Lisäksi juotavaa sai ostaa lisää.

Journalisti kysyi myös, liittyikö alkoholin nauttimiseen rajoitteita. Sanoman, Alman ja Kalevan juhlissa sitä sai vastausten mukaan juoda niin paljon kuin parhaaksi näki.

KESKISUOMALAINEN, OTAVA JA TURUN SANOMAT eivät vastanneet *Journalistin* kyselyyn. *Journalistin* tietojen mukaan *Turun Sanomien* pikkujoulut on jo vuosien ajan järjestetty toimituksen omin voimin.

A-lehtien vastaus oli lyhyehkö. Juhlat järjestettiin yhtiön omassa talossa. Tarjolla oli henkilöstöravintolan valmistamia herkkuja ja ohjelmassa ”rentoa yhdessäoloa”.

MTV ei järjestä lainkaan varsinaisia pikkujouluja, vaan ”jouluisen päivän”, johon kuuluu joulupuuro, teeman mukaista pukeutumista ja pientä ohjelmaa.

Yle ei myöskään järjestänyt koko talon pikkujouluja. Työnantajan mukaan yksiköiden tai osastojen oli mahdollista raskaan vuoden jälkeen järjestää työnantajan kustannuksella esimerkiksi pieniä glögitilaisuuksia. Alkoholia Yle ei sisäisissä tilaisuuksissaan tarjoile.

Allerin pikkujoulut on tarkoitettu myös henkilökunnan perheille. Paikalla on joulupukki, ilmapallotaiteilija ja muuta ohjelmaa. Perhejuhla on Allerilla henkilöstön toiveesta alkanut traditio, yhtiö kertoo.

Aller ei järjestä perinteisiä pikkujouluja, mutta yhtiöllä on hupitöimikunta, joka järjestää noin neljä kertaa vuodessa juhlia työntekijöille. Lisäksi tiimeillä on virkistysrahaa, joita ne käyttävät esimerkiksi joululounaisiin. ●

Eduskunta suitsii toimittajien liikkumista Arkadianmäellä – toimittajayhdistys on huolissaan

Robert Sundman, teksti • Meeri Utti, kuva

Arkadianmäellä työskentelevät toimittajat ovat huolissaan eduskunnan halusta rajoittaa liikkumista parlamentissa. Poliitiikan toimittajien yhdistys julkaisi lokakuussa kannanoton, jossa se ilmaisi huolensa paitsi monista uusista säännöistä myös niiden sekavuudesta ja tulkinnanvaraisuudesta.

Yhdistyksen puheenjohtaja, *Ilta-Sanomien* politiikan toimittaja **Lida Hallikainen** kertoo, että poikkeuksellisen ulostulon taustalla on jäsenistön kasvanut huoli.

”Erilaisia rajoituksia eduskunnassa liikkumiseen on alkanut tulla yhä enemmän”, Hallikainen sanoo.

Toimittajien liikkuminen eduskunnassa on ollut melko vapaata. Eduskuntaryhmien ja valiokuntien huoneisiin tai esimerkiksi työhuoneisiin ei kutsumatta ole ollut asiaa tähänkään saakka, mutta Suomessa toimittajat ovat päässeet jopa saunaosastolle asti.

Viime vuosina kieltoja liikkua on tullut useammille käytäville. Niitä on aiemmin voitu käyttää kansanedustajien tai ministerien tavoittamiseen, kun nämä ovat saapuneet esimerkiksi täysistuntoon tai lähteneet sieltä.

Hallikaisen mukaan eduskunta on perustellut rajoituksia resurssipulalla. Turvallisuushenkilökuntaa ei riitä vahtimaan jokaista nurkkaa kaikkina hetkinä.

”Tietysti ymmärrämme turvallisuuskohdat, mutta joiltain osin perustelut tuntuvat omituiselta. On vaikeaa nähdä turvallisuushuolena sitä, että toimittajilla on pääsy vaikkapa jollekin yksittäiselle porrastasanteelle.”

Kyse ei Hallikaisen mukaan ole ainoastaan siitä, millaisia ohjeistuksia on toistaiseksi annettu.

”Jäsenistössä on myös pelkoa siitä, että kun näitä on alkanut tulla, niin niitä tulee sitten lisääkin. Eli tämä Suomen eduskunnan hienous, toimittajien hyvin vapaa liikkuminen, alkaisi murentua.”

MIKSI ERI KÄYTÄVILLE ja porrastasanteille pääsy on sitten tärkeää?

Iltalehden politiikan toimittaja **Johannes Ijäs** aloitti työt eduskunnassa vuonna 2016. Tuolloin

kokoonnuttiin väistötiloissa, Sibelius-Akatemian rakennuksessa Etu-Töölössä.

”Silloin kaikki kansanedustajat ja ministerit tulivat töihin yhden käytävän läpi. Se oli hirveän hyvä”, hän sanoo.

Käytävällä pystyi kysymään, vaikka haastateltava

olisi pakoillut kiusallisen asiansa kanssa.

”Ymmärrän tietysti, että eduskunta haluaa huolehtia turvallisuudesta ja työrauhasta. Mutta tämä herättää vähän epäilyksiä, halutaanko luoda kansanedustajille entistä paremmat mahdollisuudet olla törmäämättä toimittajiin.”

Erilaisia rajoituksia eduskunnassa liikkumiseen on alkanut tulla yhä enemmän.

Iida Hallikainen, Poliitiikan toimittajien puheenjohtaja

Iso osa Ijäksen työstä on eduskunnassa päivystämistä. Nykäistään edustajia hihasta, ja välillä juostaankin erilaisten kommenttien perässä.

”Ulospäinhän tämä voi näyttää vähän turhalta itkemiseltä, mutta käytännössä tietyille käytäville tehdyt liikkumisrajoitukset mahdollistavat nimenomaan edustajien pääsyn pois helpommin median ohitse.”

Ijäskin kantaa huolta siitä, että eduskunta muuttuu ylipäänsä toimittajille vaikeammaksi ja monimutkaisemmaksi työympäristöksi. Epäselvissä tilanteissa kysyminenkin ei aina auta.

”Yksi havaintoni on, että kun on kysytty säännöistä, niin aika usein näissä muuttuneissa tilanteissa kysymys on muuttanut asiaa epäedullisemmaksi. Että jos on hyvää hyvyttä kysytty, että saako tässä olla, niin sitten onkin linjattu, että ei. Kyllä oma strategiani on muuttunut sellaiseksi, että en kysy, ettei rajoituksia vain tule lisää.”

EDUSKUNNAN VIESTINTÄJOHTAJA Rainer Hindsberg kertoo ymmärtävänsä toimittajien huolen.

”Ei tämä kannanotto ole ensimmäinen kerta, kun kuulemme tämän suuntaisia ajatuksia. Aina kun jotakin muutamme tai edes suunnittelemme jotakin muutosta, niin pyrimme miettimään asiaa toimittajienkin näkökulmasta”, Hindsberg sanoo.

Viestintäjohtaja myöntää, että puhe säästöistä ja resurssipulasta voi kuulostaa ”ontolta”. Tästä huolimatta kyse on juuri siitä.

”Kun jotakin tapahtuu, on turvahenkilökunnan oltava läsnä. Jos esimerkiksi jollakin tasanteella ollaan useita tunteja päivystämässä, niin siitä muodostuu meille haaste. Silloin henkilökunnan jäsen, jonka pitäisi olla vaikkapa sisäänkäynnillä päivystämässä, on sidottu muualle.”

Hindsberg kertoo, että mediatyöskentelyyn liittyviä käytäntöjä perataan ensi vuoden aikana.

Tähtäin on seuraavassa vaalikaudessa.

”Ehkä siinä kohtaa näitäkin voi tarkastella uudelleen, mutta en valitettavasti pysty lupamaan mitään muutosta.”

Onko näköpiirissä, että erilaisia rajoituksia tulisi lisää?

”Ei ole. Olen sanonut politiikan toimittajillekin, että todennäköisesti tulemme tarkastelemaan sitä, miten ei-akkreditoidut toimittajat tulevat taloon ja liikkuvat siellä. Siihen pitäisi löytää parempi käytäntö. Muunlaisista suunnitelmista en ole kuullut. Tiedämme, että esimerkiksi valio-kuntakerros ja eduskuntaryhmien kerros ovat toimittajille tärkeitä työmaita, ja olemme pyrkineet turvaamaan työskentelyedellytyksiä siellä.”

TOIMITTAJIEN LIIKKUMINEN eduskunnassa on puhut-
tanut vuosien varrella useita kertoja.

Entinen pääministeri **Paavo Lipponen** (sd.) muistelee kesällä ilmestyneissä muistelmissaan (*Valtionhoitaja*, WSOY), kuinka raivostui toimittajien roikkumiseen puhemiehen käytävällä **Anneli Jäätteenmäen** (kesk.) hallituksen kriisin aikaan.

Puhemies-puoluejohtaja Lipponen jyrähti ja hääti toimittajat.

”Otin häneen silloin yhteyttä ja totesin, että eihän tämä ihan näin voi mennä”, sanoo tuolloin Yllä työskennellyt ja politiikan toimittajien yhdistystä puheenjohtanut **Jari Korkki**.

Korkin mukaan Lipponen ymmärsi tilanteen ja kehotti häntä neuvottelemaan ohjeista erityisavustajansa **Tapio Pekkolan** kanssa.

”Ymmärsin, että puhemies ei perääntyisi, mutta tässä voitaisiin ratkaista kiusalliseksi muuttunut asia. Neuvottelimme sitten yhdessä ohjeet, jotka Lipponen hyväksyi. Vaikka hän oli aluksi kieltänyt puhemiehen käytävällä olemisen, tarkensimme ohjeisiin, että sen läpi saisi edelleen kulkea. Sen sijaan työnteko eli esimerkiksi väijyttäminen kameran kanssa ei olisi ok.”

Korkki huomauttaa, että silloin tällaisista asioista pystyttiin neuvottelemaan.

”Nythän tämä on sillä tavalla muuttunut, että viestintäjohtaja vain kertoo, miten asiat ovat. Se on kurjaa.”

Eduskunnan Rainer Hindsberg sanoo kokevansa keskusteluyhteyden toimittajiin kuitenkin hyväksi.

”Sen ansiosta on pystytty tekemään myös parannuksia työskentelyedellytyksiin.” ●

Politiikan toimittajien yhdistyksen puheenjohtaja Iida Hallikainen pitää tärkeänä sitä, että journalistit voivat liikkua eduskunnassa mahdollisimman vapaasti. Heidän pitää pystyä tavoittamaan päättäjät myös tilanteissa, joissa nämä eivät itse välttämättä halua tulla tavoitetuiksi.

Mari Manninen teki tietokirjan journalismista. "Toimittajien pitää tiedostaa valta-asemansa", Manninen sanoo.

Kriisi peruttu! Mari Mannisen mielestä journalismi voi yllättävän hyvin.

Manu Haapalainen, teksti • Juuso Westerlund, kuva

”Jos ihmiset saisivat tehdä töitä keskimäärin hiukan rauhallisempaan tahtiin, niin jälki olisi parempaa”, sanoo marraskuun lopussa työnsä *Helsingin Sanomissa* lopettanut **Mari Manninen**.

Mannisen tänä syksynä ilmestynyt kirja *Toimittaja kertoo niin totta kuin osaa* (Vastapaino) ruotii nykyjournalismin tilaa. Kirja käsittelee sitä, mikä nykyjournalismissa on vialla ja sitä mikä siinä ei ole vialla – vaikka toisin luultaisiin.

Manninen sanoo kiireen aiheuttavan juttuihin ajatus- ja muita virheitä. Vielä isompi ongelma on, että kiireessä jää helpposti ajattelematta vaihtoehtoisia näkökulmia näennäisen yksinkertaiseen uutisaiheeseen.

Manninen kertoo lukeneensa monia juttuja, joissa yrittäjä valittelee, miten vaikeaa on saada ihmisiä töihin.

”Jos olisi joitain tunteja aikaa, tulisi ihan varmasti mieleen kysyä myös, millaisilla ehdoilla töitä on tarjottu”, Manninen sanoo.

Hänen mukaansa kyse ei ole tahallisuudesta näkökulmavalinnasta, salaliitoista tai sil-kasta huolimattomuudesta. Kyse on ajasta.

Kiire aiheuttaa rakenteellisiakin ongelmia.

”Juuri alalle tulleet nuoria ihmisiä laitetaan uutisdeskiin tekemään kiireisimmät päätökset ja jutut, omalla nimellään ja somevihan riskillä”, Manninen sanoo.

KIIRE ON YKSI ISOISTA ONGELMISTA, mutta Mannisen näkemys journalismin nykytilasta on voittopuolisesti positiivinen.

Nykytoimitusten hektisen työtahdin vastapainoksi hän nostaa sen, että niin sanottuina vanhoina hyvinä aikoina toimituskulttuuriin mahtui myös löysäilyä. Epäkiinnostavista aiheista ehti tehdä liiankin pitkiä juttuja. Työpaikoille mahtui myös toimittajahahmoja, joiden ei varsinaisesti tarvinnut rasittaa itseään työnteolla.

Manninen työskenteli *Helsingin Sanomissa* ja Sanoman muissa toimituksissa vakitui-

sesti vuodesta 2002. Hän sanoo journalismin paljon puhutun kriisiajan ilmiöiden ainakin jossain määrin toimineen kirjoittamisen inspiraationa: maksavan yleisön kaatoaminen, analytiikan väärinkäytön aiheuttama sisällöllinen kriisi, antiliberaalien voimien aiheuttama uhka demokratialle ja journalismille, Manninen listaa.

”On ihan hyvä, että journalismi ei enää toimi niin, että minä Mari täältä kerron lukija-alamaiselle mikä on tärkeää.

Mari Manninen, toimittaja ja tietokirjailija

Kriisijasta huolimatta journalismi ei Mannisen mielestä voi erityisen huonosti. Esimerkiksi analytiikka on viimeksi kulu-neen vuoden aikana saatu ainakin *Helsingin Sanomissa* aiempaa järkevämpään käyttöön. Uuden käytännön taustalla on muun muassa se, että lehti lopetti kesän alussa lukijoiden kalastelun klikkiotsikoilla. Muutosta vauhditti lukijoiden kyllästymisen mysteeriotsikointiin.

Manninen pitää muutosta esimerkkinä siitä, miten journalismia hiljalleen kammetaan takaisin raiteelleen.

Kaikki toimitukset seuraavat tarkasti analytiikkaa, mikä vaikuttaa merkittävästi sisältöihin ja aihevalintoihin. Manninen tietää, että analytiikka vaikuttaa aihevalintoihin ja sen seuraamisen takia asioita jää käsittelemättä kaikessa journalismissa kulttuurista ulkomaihin.

”Toisaalta on turha kirjoittaa juttuja,

joilla ei ole lukijoita. Sellaisilla ei ole mitään vaikutusta maailmaan.”

Analytiikka on myös auttanut kaatamaan toimittajien norsunluutorneja.

”On ihan hyvä, että journalismi ei enää toimi niin, että minä Mari täältä kerron lukija-alamaiselle mikä on tärkeää.”

Analytiikan ohjaamaan tekemiseen totuttelu on kuitenkin ollut hidasta. Mannisen lempiesimerkki ovat juuri klikkiotsikot.

”Kun totuusbisneksessä ollaan, kyllä se pahimmillaan on hävettänyt, miten otsikoissa liioitellaan, huijataan, pelotellaan ja mysteerisoidaan.”

MANNINEN KIRJOITTI KIRJANSA sekä journalisteille että journalismista kiinnostuneille kansalaisille. Näiden lukijaryhmien välillä tasapainoilu oli kirjoittamisessa vaikeinta, hän sanoo.

Hän yllättyi, miten outoja käsityksiä myös korkeasti koulutetuilla ihmisillä voi olla journalismista. Heitä on Mannisen mukaan niin liike-elämän, politiikan kuin taiteenkin piirissä. Toisaalta toimittajilla itsellään on taipumus torjua aiheellinen ja asiallinenkin kritiikki.

”Meidän pitäisi vahtia valtaa, mutta emme aina suostu myöntämään, että meidänkin valtamme on tosi suuri. Pitäähän meidänkin silloin olla arvioinnin kohteena.”

Valtaan ja arvioinnin kohteeksi asettumiseen liittyen Manninen puoltaa kirjassaan *Journalistinkin* taannoin väläyttämää ajatusta toimittajien puoluekantojen tutkimisesta.

”Kansalla on oikeus tietää”, Manninen sanoo.

”Koska olemme vallankäyttäjiä, ja koska asia aiheuttaa toistuvasti epäluuloja. Silti kannattaa huomioda, että esimerkiksi se, että asun täällä Töölössä, vaikuttaa käsitykseeni maailmasta paljon enemmän kuin se mitä puoluetta olen viimeksi äänestänyt.” ●

Tiedotteita, yhteistyötä ja sensuuria – Näin Kiina pyrkii vaikuttamaan suomalaisen median kautta

Pipsa Havula, teksti • Klaus Welp, kuvitus

Xi Jinping on koko poliittisen uransa ajan pitänyt mielessään sanan 'kansa' eri puolilla Kiinaa (–). Vuosien varrella hän on tavannut kyläläisiä istuen milloin kangilla – perinteisellä savesta tai tiilistä tehdyllä pohjoiskiinalaisella lämmitettävällä vuoteella – milloin vaatimattomilla puisilla jakkaroilla. Hän on jakanut heidän kanssaan yksinkertaisia aterioita, kuunnellut tarkkaavaisesti ja osoittanut aitoa välittämistä ihmisten arjen tarpeista.”

Tällaista tekstiä voisi kuvitella löytävänsä Kiinan valtion omistamien tiedotusvälineiden sivuilta. Teksti on kuitenkin peräisin *Kauppalehden* tiedotepalvelusta, joka julkaisi sen englanniksi kesäkuussa 2025. Tiedotteen on tehnyt Kiinan kommunistisen puolueen (KKP) propagandaosaston alaisuudessa toimiva CGTN-uutiskanava.

Kiina alkoi 2010-luvulla investoida läsnäoloonsa Euroopassa ja perinteisissä eurooppalaisissa tiedotusvälineissä.

Se on luonut kumppanuuksia tiedotusvälineiden kanssa ja perustanut kiinalaisten tiedotusvälineiden eurooppalaisia haarakonttoreita. Kommunistisen puolueen äänenkannattaja *The People's Daily* julkaisee sisältöjä 18 eri kielellä.

Kiina haluaa vallata mediatilaa, jotta uutisointi olisi Kiina-ystävällistä. Suomessa Kiinan vaikuttaminen ei ole tähän saakka ollut erityisen näkyvää. Sen mediainvestoinnit näkyvät kuitenkin myös täällä.

KAUPPALEHDEN TIEDOTEPAVELU alkoi julkais-ta CGTN:n tekstejä vuoden 2024 lopulla. Ne tulevat sinne Globe Newswire-nimisen PR-palvelun kautta.

Kiinan hybridivaikuttamiseen perehtynyt Maanpuolustuskorkeakoulun apulaisprofessori **Matti Puranen** sanoo, että propagandan ujutaminen uskottavien lehtien sivujen väliin on yleinen toimintatapa Kiinalle.

KKP kutsuu sitä ”suiden lainaamiseksi”.

”Erilaisia Kiina-liitteitä on löytynyt Euroopassakin arvostettujen lehtien, kuten *Telegraphin* ja *Le Figaron* välistä.”

Puranen rinnastaa *Kauppalehden* tiedotepalvelun CGTN-tiedotteet tällaisiin Kiinan propagandaa toisteleviin China Watch -liitteisiin.

”Se on ihan sama ilmiö.”

Suomessa toimii myös englanninkielinen *Daily Finland* -verkkolehti, joka tekee yhteistyötä Kiinan Suomen-suurlähetystön kanssa. *Daily Finland* julkaisee tekstejä, joiden mukaan Taiwanin presidentinvaalit olisivat ”alueelliset johtajavaalit”. Ne myös korostavat Kiinan roolia maailmanrauhassa,

vaikka Kiina on Venäjän sotakoneiston tärkeimpiä mahdollistajia.

UUTISTOIMISTOT REUTERS JA AP allekirjoittivat vuonna 2011 sopimukset Kiinan valtion omistaman CCTV-televisiokanavan kanssa. Sopimusten myötä ne alkoivat levittää CCTV:n sisältöjä. Tätä kautta kiinalaisen median videoita ja kuvia tulee myös Suomen mediaan.

Erilaisia Kiina-liitteitä on löytynyt Euroopassakin arvostettujen lehtien, kuten *Telegraphin* ja *Le Figaron* välistä.

Matti Puranen, Maanpuolustuskorkeakoulun apulaisprofessori

CCTV toimi KKP:n alaisuudessa. Sen yhteistyötä uutistoimistojen kanssa on kuvattu välillä ”troijan hevoseksi”, jolla Kiina voi vaivihkaa yrittää ujuttaa omia narratiivejaan länsimaiseen mediaan.

Syyskuussa huomiota herätti tilanne, jossa Kiinan presidentti Xi Jinping ja Venäjän presidentti **Vladimir Putin** osallistuivat sotilasparaatiin Kiinassa ja keskustelivat siellä elinsiirroista ja kuolemattomuudesta. Presidenttien erikoinen keskustelu uutisoitiin laajasti ympäri maailmaa.

Sotilasparaatissa kuvattu materiaali oli tullut Reutersille CCTV:ltä. Reuters oli leikkannut siitä noin neljän minuutin mittaisen videon, jossa tätä keskustelua käytiin.

CCTV ei pitänyt Reutersin leikkauksesta ja perui videon lisenssin. Reuters joutui poistamaan sen Reuters Connectista.

Kiinan sensuuri kahmaisi länsimaiseen mediaan.

CCTV:N KAUTTA ON hiljattain pujahtanut suomalaiseseen mediaan myös tekaistua materiaalia.

Toukokuussa CCTV oli julkaissut videon kiinalaisesta varjoliitäjästä, joka väitettiin ajautui yli kahdeksan kilometrin korkeuteen. Muun muassa BBC ja *The Guardian* uutisoivat videosta. Suomessa *Iltalehti*,

MTV Uutiset ja *Helsingin Sanomat* julkaisivat Reutersilta tulleen videon.

Pian Reuters kertoi epäilevänsä, että video oli ”ainakin osittain tekoälyllä tehty”. Se päättyi poistamaan videon jakelusta.

Tekoälypöäilyn tultua julki *Iltalehti* ja MTV Uutiset oikaisivat artikkeleitaan. MTV Uutiset julkaisi sivuillaan vielä erikseen uuden jutun vääristelytiedoista.

MTV Uutisten ulkomaantoimituksen päälikkö **Mirja Kivimäki** pitää hätkädyttävänä sitä, että tekoälyvideo meni läpi niin monessa mediassa ympäri maailmaa.

”Siinä on kuitenkin muutamia ihan selkeitä vääristymiä, kuten se, että [varjoliitäjän] kypärän väri muuttuu kesken videon.”

Kivimäki ajattelee, että toimittajat osaa-vat suhtautua Kiinan valtion mediasta tulevaan informaatioon varauksella. Kiinasta tulevan kuvamateriaalin on kuitenkin ajateltu olevan aitoa.

”Tämä on muistutus siitä, että välttämättä kuvatkään eivät pidä paikkaansa.”

JOURNALISTIN SÄHKÖPOSTITSE tavoittama *Kauppalehden* vastaava päätoimittaja **Riina Nevalainen** ei vastaa suoraan kysymykseen siitä, pitääkö hän CGTN:n tiedotteiden julkaisemista ongelmallisena tai oliko hän ennestään tietoinen niistä.

Hän ei näe, että kukaan lainaisi *Kauppalehden* suuta, koska *Kauppalehden* ääni perustuu sen journalismiin.

”Tiedotepalvelun kautta julkaistavat tiedotteet on erotettu journalistista sisällöstä selkeästi”, Nevalainen kirjoittaa.

Nevalainen kertoo, että *Kauppalehden* digiversiossa julkaistaan päivittäin kymmeniä lehdistö- ja pörssitiedotteita.

”Huolehdimme siitä, että tiedotteissa ei ole laittomuuksia tai asiattomuuksia. Seuraamme tilannetta ja jos tulisi ilmi, että tiedotteissa olisi jotain edellä mainittua, puutumme tietenkin asiaan.”

Niin ikään sähköpostitse tavoitettu *Daily Finlandin* vastaava toimittaja **Ofiul Hasnat** ei näe ongelmaa yhteistyössä Kiinan kanssa.

”Olemme toimintamme alusta lähtien noudattaneet journalismin ammatillisia ja eettisiä normeja, eikä *Daily Finland* -alustalla ole tilaa propagandan levittämiseksi”, Hasnat kirjoittaa englanniksi.

Hän kertoo, että *Daily Finland* on tehnyt ja tekee yhteistyötä useiden eri tahojen kanssa.

Hasnat ei vastannut tarkentaviin kysymyksiin esimerkiksi siitä, voisiko *Daily Finland* Kiinan yhteistyökumppanina kirjoittaa kriittisiä juttuja Kiinan ihmisoikeustilanteesta. ●

Thomas Sundström, Lina Enlund, Johan Lindholm och Jesper Sundström jobbar alla främst på plats på kontoret. "Jag tycker steget att ta kontakt i små ärenden är kortare om man är på plats", säger Lina Enlund.

Kring Västra Nylands kaffebord föds idéerna – och skrattet

Lina Laurent, text • Emilia Nyberg, foto

Torsdagen är den där typen av dagar som känns väldigt motig redan från början. Det är många små saker som går fel och du känner att du hela tiden måste kämpa. Inget går din väg. Det kan vara allt från förseningar i trafiken till datorproblem på jobbet.

Journalisten **Johanna Lemström** läser högt ur tidskriften *Elles* horoskop och tidningen *Västra Nylands*

kafferum fylls av skratt.

För en gångs skull känns horoskopet träffande. Datorproblem pågår som bäst – Bonniers redaktionella system ligger nere och i dag är det pressläggning för papperstidningen som dessutom har storspridning följande dag. Stämningen är uppsluppen, "Felsökning pågår", meddelar Bonnier, men tidningssidorna är redan i Sundsvall för ombrytning och där rullar det på som vanligt.

På plats är fem av tidningens åtta anställda: förutom Lemström journalisterna **Thomas Sundström** och **Jesper Sundström**. Med är också fotografen **Lina Enlund** och **Johan Lindholm**, senior key account manager.

PÅ VÄSTRA NYLAND FÖLJER man samma principer för distansarbete som i resten av koncernen: 60 procent på plats, 40 procent på distans, i mån

av möjlighet.

Av dem som är på plats den här dagen är Lemström den som jobbar mest på distans. Hon jobbar vanligen hemifrån måndagar och fredagar.

"Då får jag jobba i lugn och ro. Jag tycker jag får mera gjort och kan disponera min tid bättre när jag jobbar hemma, och så är det bättre för mina katter."

Enlund jobbar helst på redaktionen.

Det spelar egentligen ingen roll var jag jobbar. Jag sitter till exempel många timmar i bilen och skriver.

Thomas Sundström, Västra Nylands journalist

"Jag bor i en etta och behöver komma på jobb. Steget att åka iväg på ett uppdrag känns också kortare från redaktionen."

Thomas Sundström är ofta ute på fältet.

"Det spelar egentligen ingen roll var jag jobbar. Jag sitter till exempel många timmar i bilen och skriver."

Redaktionen håller veckomöte på tisdagar och i regel är alla närvarande då. Morgonmöten övriga dagar kan man delta i på distans. Telefonen används flitigt och information utbyts i Slack-kanalen.

"Vi är så få, nog har vi koll på varandra", säger Thomas Sundström.

Johanna Lemström som också är huvudförtroendeperson för den redaktionella personalen på Hufvudstadsbladet Ab säger att hon tagit med sig en lärdom från coronapandemin – att varva ner.

"Att inte ekorrhjulet ska snurra på så jäkla hårt som det gjorde innan." ●

På Västra Nyland samlas personalen varje dag i kafferummet kl. 14. De som kan dyker upp och ibland bjuds det på kaka. Den här dagen var fem av åtta medarbetare på plats.

Varierande praxis kring distansarbete på de svenskspråkiga redaktionerna

Jobbar man med dagsnyheter hör till ens jobb att finnas där för sina kolleger också. Det är inte bara din egen text och ditt personliga journalistiska arbete som är viktigt – hela processen är ett grupparbete."

Det säger journalisten **Marianne Sundholm** som tillsammans med sina kollegor på *Hufvudstadsbladet* skrivit många artiklar om distansarbete den här hösten. Ämnet engagerar, både läsarna och henne själv.

"Man hör jätte ofta argument om att det är mer effektivt att jobba hemma, något som kanske stämmer ibland men inte alltid. Men en arbetsplats ska väl handla om att känna sig inkluderad och uppskattad och att man ibland utmanas", säger Sundholm.

Hur ser det då ut på de svenskspråkiga mediehusen i Finland? Så här svarar cheferna.

Bonnier News Finland, möjligt att jobba 40 procent på distans ifall ens arbetsuppgifter medger det.

"Policyn är samma för samtliga anställda på hela företaget. Hur många som jobbar på distans varierar, alla gör det inte och inte regelbundet men en stor del är åtminstone en dag i veckan på distans. Det funkar generellt bra men kan ha sina utmaningar, till exempel om många vid desken eller en viss typ av reportrar är på distans samtidigt. Risken med distansarbete generellt är utanförskap eller att man inte har lika bra koll på hur alla mår."

Niklas Nyberg, chefredaktör

Hufvudstadsbladet Ab, möjligt att jobba 40 procent på distans ifall ens arbetsuppgifter medger det.

"Åtminstone i en redaktionell miljö är det bra att utföra största delen av arbetet på plats och naturligtvis ute på fältet. Nyckeln är interaktioner och det sker fler sådana när folk är på plats. Tittar man på arbetsgemenskapen som helhet handlar det om mycket mer än att utföra de uppgifter man fått tilldelade till sig. Men distansarbete har naturligtvis sin plats – det kan gälla vissa dagar, specifika uppgifter eller roller."

Kalle Silfverberg, chefredaktör, Hufvudstadsbladet

Nya Åland, i första hand arbete på redaktionen

"Utgångspunkten är att man jobbar på plats men enligt överenskommelse med nyhetschefen kan man jobba på distans. Vi har landat i att alla ska vara på plats eftersom det är mest tidseffektivt i vardagen – med snabbare kommunikation. Men vi är ett litet företag och kan anpassa oss enligt behoven."

Anna Björkroos, publisher

Svenska Yle, varierande

"Den enda absoluta principen är att ingen jobbar enbart på distans. Vi utgår alltid från arbetsrollen

och verksamhetens behov. I vissa delar görs jobbet till 100 procent på plats, till exempel vid nyhetsdesken. Vi utgår från teamet och har gett teamet möjligheter att tillsammans som grupp fundera på vad som fungerar för dem."

Linda Sandqvist-Forsgård, HR-partner

Tidningen Åland, ingen policy kring distansjobb

"Utgångspunkten är att vi är på kontoret som ligger mitt i stan. För dialog, kreativitet och det journalistiska utbytet av tankar är det fördelaktigt att jobba på plats tillsammans. Men vi försöker vara så agila som möjligt och när det behövs kan man jobba på distans."

Daniel Dahlén, vd, chefredaktör och ansvarig utgivare

Ålands Radio, distansarbete sällsynt

"I praktiken har vi väldigt lite distansarbete i och med att vårt arbete är svårt att göra på distans. Programledarjobb förutsätter att man befinner sig i en studio, centraldesken ska gärna sitta ihop för att jobba effektivt och för reportrar är det svårt att få bra kvalitet på telefonintervjuer om de görs hemifrån. Men då det är möjligt är distansarbete oftast okej."

Fredrik Sonck, vd

ÅU Media, flexibelt

"Vi har personal på fem olika orter och har alltid jobbat utspritt då vi har ett stort bevakningsområde. Distansarbete är naturligt eftersom alla inte är samlade på ett och samma ställe. Tröskeln att ringa varandra är väldigt låg och vi hör ofta per telefon. På teams-möten har vi kameror på, det är viktigt att se miner och kroppsspråk. För oss handlar det om flexibilitet, pragmatism och tillit åt båda hållen."

Susanna Lander, chefredaktör för Åbo Underrättelser och vd för ÅU Media

Mediehus måste satsa på kontinuitet, säger veteranfilmkritiker Silja Sahlgren-Fodstad

"Ska man ha levande filmkritik ska man också ha en levande biokultur", säger filmkritikern Silja Sahlgren-Fodstad.

Hanna Nordenswan, text ●
Cata Portin, foto

När vi träffas har Svenska Yles filmkritiker **Silja Sahlgren-Fodstad** varit på Finlands-svenskt filmcentrums branschmöte dagen innan. Stämningen har varit engagerad, de ytterligare nedskärningar som hotade branschen tidigare i höst har dragits in och filmskapare är inte längre i panikläge. "Frågor om varifrån man får finansiering och hur man får synlighet är ju fortfarande väldigt akuta som samtalsämnen. Jag blir alltid imponerad över hur mycket proffsiga filmskapare det faktiskt finns i Svenskfinland."

Sahlgren-Fodstad har ett perspektiv på film och kulturkritik som få personer i Svenskfinland har. Hon har jobbat som kritiker i över 30 år och är den enda på Svenska Yle som huvudsakligen ägnar sig åt film.

"När jag började stod filmkritiken

ganska högt i kurs. Man fick utrymme för den, den fanns i alla dagstidningar och det fanns bredd i hur mycket som skrevs."

I dag har kritikens betydelse som en del av marknadsföringen för film blivit mindre, då influerare står för en del av synligheten och internet är fullt av olika filmtyckare. Sahlgren-Fodstads upplevelse också att diskussionerna kring film blivit fattigare.

"Mängden åsikter har ju inte minskat, säkert tvärtom. Men risken är att du nischar dig och hamnar i en bubbla där det endast finns människor som är intresserade av samma saker som du. Tvärperspektivet blir lidande."

Det talas om ett kulturfientligt samhällsklimat, då regeringens nedskärningar drabbar kulturfältet hårt och människor verkar ovilliga att betala för kulturevenemang. Och när kulturen lider, lider förstås även kulturkritiken.

"Kritiken är knuten till sin samtid, den speglar den allmänna attityden. Om människor inte läser kritik eller går på bio minskar också intresset,

så nu är man i en skärningspunkt. Vad ska man med kritiken till?"

FILMKRITIKENS PLATS PÅ Svenska Yle upplever Sahlgren-Fodstad inte som hotad. Platsen är också relativt unik inom den finländska filmkritiken – på finskspråkiga Yle gör man inte recensioner och i de kommersiella medierna har antalet minskat stadigt.

"Jag är inte oroad över min egen roll men jag funderar på återväxten. Jag var 25 när jag började. Jag vet inte hur många 25-åringar idag som jobbar som professionella kritiker."

Sahlgren-Fodstad är glad att Kritikbyrån existerar och att Svenska Yle har programmet *Kritikerpanelen*, där kritiker som recenserat samma verk samlas för att diskutera det. Antalet finlandssvenska filmkritiker som varvas i programmet kan man dock räkna på en hand.

"När jag skriver en recension vill jag ju genast också läsa vad mina kollegor tycker om samma sak. Hela den typen av pejlande har försvunnit. Ur biobesökarens perspektiv blir

det ganska snävt om man inte kan pejla olika åsikter mot varandra."

För att trygga både filmkonstens och filmkritikens framtid hoppas Sahlgren-Fodstad på att mediehus satsar på kontinuitet. God kritik handlar enligt henne om att sätta saker i en kontext och att analysera. För detta krävs ett helikopterperspektiv, man behöver ha insikt i ett bredare sammanhang än den enskilda filmen man uttalar sig om. Annars finns risken att en del av kultursamtalet försvinner. Även för detta krävs tid.

"Man lever mycket i det som just nu trendar och sedan byter man det mot något annat istället för att få en kontinuitet och bygga på ett kunande."

SILJA SAHLGREN-FODSTAD HAR VARIT filmfanatiker sedan hon var tio och att gå på bio tycker hon allttjämt är lika underbart. Det har varken kulturkritikens minskade anseende eller filmbranschens svåra situation påverkat.

"Jag tycker fortfarande att det här är världens bästa jobb." ●

Silja

Sahlgren-Fodstad, 55

- Jobbar på Svenska Yle sedan 1996, då hon kom till huset som sommarredaktör.
- Har studerat nordisk litteratur vid Helsingfors universitet och sedan filmvetenskap vid Stockholms universitet.
- En film som berört Sahlgren-Fodstad i år är **Paul Thomas Andersons One Battle After Another**, en film som kändes som snudd på perfekt. När det gäller inhemsk film var hon imponerad av **Huutamisen taito**, som är regissören **Josefina Rautiainens** långfilmsdebut.

Vad innebär opartiskhet i ett hårdnande samhällsklimat?

Vad innebär det för Yle att vara neutral och opartisk i en tid med allt mer tongivande röster som är fientligt inställda till public service?

När trycket utifrån ökar blir det svårare, men desto viktigare, att kunna tänka klart om journalistikens grundpelare. Men bland annat Svenska Yles intervju med bolagets direktör för kultur och fakta, **Johanna Törn-Mangs** (19.9.2025), om Israels medverkan i Eurovisionen, visar hur svårt det är för Yle att navigera i dagens politiska klimat.

I intervjun betonar Törn-Mangs att Yle är ett oberoende mediebolag som gör självständiga journalistiska beslut. Men i nästa stund säger hon att kriget i Mellanöstern uppfattas som en politisk fråga, och konstaterar: "det är inte Yles uppgift att ta ställning i politiska frågor". Skillnaden till Yles krav 2022 att utesluta Ryssland ur Eurovisionen, var att detta inte uppfattades som ett ställningstagande, eftersom hela det politiska etablissemangen var av samma åsikt.

Först säger Törn-Mangs alltså att Yle inte låter sig påverkas av yttre påtryckning och i nästa stund säger hon att Yle är lyhörd till den politiska opinionen. Men man är ju inte oberoende om man sätter upp fingret i luften, ser varifrån det blåser och agerar därefter.

YLES MOTIVERING ATT utesluta Ryssland ur Eurovisionen var att landets agerande går emot Yles värderingar. Törn-Mangs säger att bolaget självklart fortsättningsvis står för mänskliga rättigheter, men att oberoende också hör till Yles värderingar.

Resonemanget visar hur lätt det är att försvara mänskliga rättigheter när alla andra gör det, men svårt när det

finns högljudda motståndare till vissas mänskliga rättigheter.

Medieforskaren **Anu Koivunen** medverkade i mitten av november i en intressant *Slaget*-debatt (Yle 13.11.2025), som handlade om just opartiskhet och public service. Hon lyfte fram att journalister i Sverige har fört en diskussion om bevakningen av migrationspolitiken, och konstaterar: "så länge den politiska majoriteten hade en viss åsikt återspeglades det i professionella medier, men när de politiska vindarna vände ändrades också tongångarna i journalistiken."

Man är ju inte oberoende om man sätter upp fingret i luften, ser varifrån det blåser och agerar därefter.

DET FÖRS EN KAMP kring public service både globalt och i Finland till följd av att konservativa och högerextrema politiska grupper fått ökat inflytande, och det är onekligen inte lätt att stå mitt i stormens öga. Men, man kan inte äta kakan och ha den kvar. Man kan inte både säga att man har en värdegrund och samtidigt säga att den värdegrunden varierar beroende på samhällsopinionen.

Man kan inte både säga att man är oberoende och samtidigt ängsligt känna av samhällsandan. ●

Emma Strömberg ● Skribenten är frilansjournalist i Åbo.

MEDIENYTT

Mediespråk i Åbo bjuder på ideologiskt språk och utrikesbevakning

Det årliga Mediespråk-seminariet ordnas nästa gång i Åbo 27–28 januari 2026 med fokus på det turbulenta världsläget och hur det påverkar språket och medierna.

En av föreläsarna är språkvetaren **Anna W Gustafsson**, docent i svenska vid Lunds universitet. Gustafsson gav i fjol ut boken *Vad gör språket i politiken?* Gustafsson kommer att prata om mediernas roll i dagens snabba kommunikationskultur.

"Både politiska aktörer och medier behöver presentera saker kort och komprimerat och det finns en förväntan om att innehållet ska få spridning", säger Gustafsson.

Gustafsson påminner om vad som riskerar ske då

allt det man vill säga inte får plats – man tar saker för givet – man "underförstår" saker.

"I det läget riskerar man att insinuera också sådant som är politiskt laddat och reproducerar ideologiska föreställningar."

Gustafsson vill bjuda in till en diskussion om vad medier har för ansvar i det som underförstås, insinueras, i dagens ofta snabba och förenklade mediala språk.

I sitt föredrag kommer Gustafsson särskilt att fråga hur medierna ska agera i ett läge då många medieanvändare endast läser rubriken och sedan delar vidare på sociala medier.

"Då borde ju medier ha ett extra stort ansvar för

rubrikerna. Medier har traditionellt tänkt att rubrikerna ska väcka intresse och locka läsaren in i texten. Men det gör inte folk – den vetenskapen ställer ju nya krav på rubrikerna."

Bland de övriga talarna finns bland annat Sveriges Radios mångåriga Mellanösternkorrespondent **Cecilia Uddén**, USA-korrespondenten **Juri von Bonsdorff** och Rysslandsforsaren **Martin Kragh**.

Frilansare kan söka stipendier via Finlands Svenska Publicistförbund för att täcka deltagaravgiften. Anmälan till seminariet är öppen till och med 9 januari.

Marcus Floman

FOKUS

Pelit-lehden päätoimittaja **Tuukka Grönholm** pelaa joka päivä

Nina Erho, teksti • Miikka Pirinen, kuva

Pelit-lehden päätoimittaja **Tuukka Grönholm** ja peliarvostelijat kokoontuivat marraskuisena sunnuntaina lautapelien äärelle. Niin tapahtuu neljä kertaa vuodessa.

”Testaamme pelejä ja keräämme ’pelisivistystä’. Yhdessä pelaaminen ja oleminen tukee myös juttujen ideointia”, Grönholm sanoo.

Useimmat *Pelit*-lehden jutut koskevat video- tai konsolipelejä, mutta lehti arvioi myös fyysisiä pelejä. Samat ihmiset kirjoittavat molemmista.

Lehden toimitukseen kuuluvat Grönholmin lisäksi toimittuspäällikkö ja taittaja. Arvosteluja kirjoittaa parikymmentä peliharrastajaa. Heille maksetaan teksteistä mutta ei pelaamisesta.

”Kun yhden pelin pelaaminen vie satoja tunteja, lehden täyttämiseen tarvitaan useita ihmisiä. Mitä enemmän peliä pelaa, sitä kiinnostavampia huomioita siitä voi tehdä.”

Myös Grönholm itse aloitti lehdessä peliarvostelijana. Hän pelaa edelleen paljon.

”Useamman tunnin joka ilta. Lasten kanssa myös pelataan yhdessä.” •

Pelit-lehden porukka pelasi marraskuisena sunnuntaina lautapelejä Sinerman perheen kotona aamusta iltaan. Mission: Red Planet -pelin äärellä vasemmalta Miika Huttunen, Olli Sinerma, Petri Heikkinen, Ari Kekkonen, päätoimittaja Tuukka Grönholm ja Aleksis Kuutio.

Heli Hämäläinen • Kirjoittaja on journalistiseen kirjoittamiseen ja kielenhuoltoon erikoistunut kirjoitusviestinnän opettaja Jyväskylän yliopistossa.

Mitä journalistisesta kielenhuollosta olisi syytä muistaa?

Kielenhuollon oppimisessa tepastellaan usein ulkoa opettelemisen ja tapauskohtaisen tarkistamisen rajalla. Joitakin oikeinkirjoitussääntöjä ja periaatteita kannattaa opetella ulkoa, ja tietyt yksityiskohdat (kuten paikkakuntien nimien taivutus) on syytä tarkistaa joka kerta erikseen.

Journalistisen kielenhuollon kurssini Jyväskylän yliopistossa päättyy aina loppuvuodesta. Silloin on hyvä hetki kerrata uutiskielen kirjoittamisen periaatteita laatimani opetuslaulun avulla.

Jyväskylästä ovat peräisin monet koulu- ja joululaulut, jotka ovat levinneet entisen opettajaseminaarin ansiosta ympäri maata. Yksi tunnetuimpia kestopätkiä on *Joulupuu on rakennettu*. Sen sävelmällä olen jo kymmenisen vuotta laulattanut opiskelijoita. Lauluun ei tietysti saa mahtumaan paljonkaan, mutta muutamia muistettavia asioita kyllä. Sanat kuuluvat seuraavasti:

1. Uutiskielen tyylin tulee olla asiallista, sanastoltaan

tunnettua, selvää, helppolukuista.

2. Asiatyylisiin eivät sovi slangit, murteet, kapulat, anglismit tai svetisimit, oudot sananvalinnat.

3. Vaihtelevaan virkerytmiin ei pelkkiä päälauseita. Vältä lauseenvastikkeita, suosi sivulauseita.

4. Kerro ensin teemasana, sitten uutta asiaa. Kuka tekee? Mitä tekee? Näin voit auttaa lukijaa.

KERTAUSLAULU SAA joka kerralla yhtä innostuneen vastaanoton. Moni ei heti hoksakaan, kuinka tehokkaasti tähän tuttuun sävelmään yhdistetyt kirjoitusohjeet painuvat mieleen. Jotkut opiskelijani ovat vielä vuosienkin jälkeen kertoneet hyräilevänsä laulua toimistöönsä.

Voi kokeilla, jäisikö tämä päähän!

Ja jos joululaulut eivät oikein iske, vaihtoehtokin on. Uutiskielen tyylistä voi laulaa myös *Partisaanivälsin* sävelmällä. ●

TUTKITTUA

Media pitää yllä uskontojen välistä hierarkiaa

Aikakauslehdet tekevät määrällisesti suhteettoman paljon henkilöjuttuja ihmisistä, jotka ovat irtaantuneet lestadiolaisuudesta tai Jehovan todistajista.

Tämä käy ilmi tutkimuksesta, joka julkaistiin kesän *Media & viestintä* -lehdessä. Siinä uskontotieteen dosentti **Teemu Mantsinen** analysoi, millä tapaa journalistit kirjoittavat uskonnollisesta yhteisöstä eroamisesta.

Aineistona toimi 28 henkilökuva-artikkelia ihmisistä, jotka ovat irrotautuneet uskonnostaan. Jutut oli julkaistu kuudessa suuressa aikakauslehdessä vuosina 2015–2023.

Huomattavin havainto oli, että jutuissa esiteltiin ylivoimaisesti eniten entisiä Jehovan todistajia ja lestadiolaisia. Evankelisluterilaisesta kirkosta eronneita oli mukana vain yksi.

Sekä otsikoissa että leipäteksteissä vähemmistöuskonnot esitettiin vahingollisina ja niistä eroaminen vapautumisena. Näin juttuihin saatiin rakennettua henkilökuvan genreen sopiva

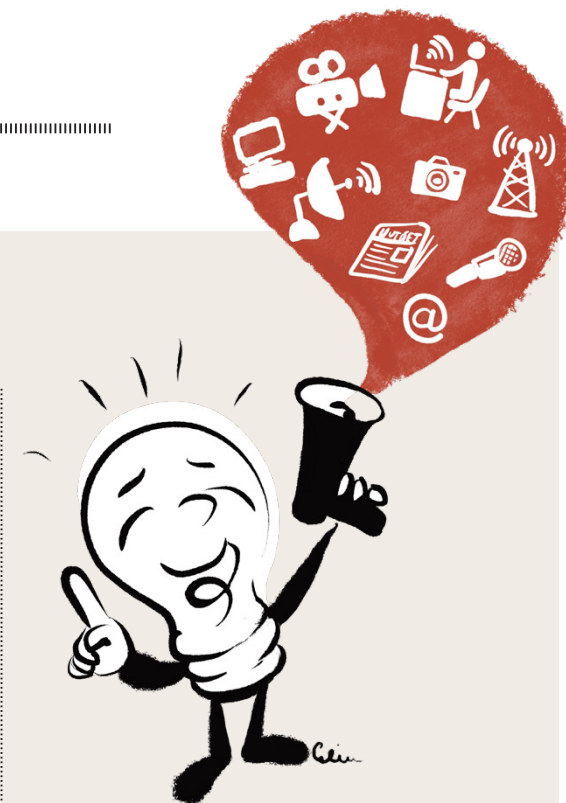
sankaritarina.

Koska lehdet esittivät tietyt uskonnot toistuvasti haitallisina, juttujen vaikutusta julkiseen keskusteluun voidaan pitää epäreiluna. Medialla on suhteettoman paljon valtaa hallita vähemmistöjä koskevaa yleistä mielipidettä.

Tutkija muistuttaa, että määrällisesti eniten suomalaiset eroavat evankelisluterilaisesta kirkosta. Nämä erotarinat eivät kuitenkaan kiinnosta mediaa. Valtauskontoa ei aineistossa oikeastaan edes esitetty uskontona, vaan neutraalina organisaationa ja paikkana, joka tukee ja auttaa lahoista vapautuneita.

Näin juttutyyppi pitää yllä uskontojen välistä hierarkiaa, jossa evankelisluterilainen kirkko edustaa normaaliutta ja turvaa.

Tutkimus ei silti osoita journalisteilla olevan mitään agendaä tiettyjen yhteisöjen mustamaalaamiseksi. Artikkelit käsittelevät todellisia kokemuksia eikä niissä mässäillä uskontojen kielteisillä puolilla.

Artikkelien epäsuhtaisuus johtuu tutkijan mukaan ennemmin median peruslogiikasta, joka suosii myyviä aiheita. Räväkkä tarina kiinnostaa yleisöä.

Juha Matias Lehtonen

Matti Posio, 52, aloittaa Hilla Groupissa *Keskipohjanmaan* ja *Kokkola-lehden* päätoimittajana vuoden 2026 alussa. Sitä ennen hän on johtanut Lännen Median toimitusta vuodesta 2014. Posio on työskennellyt myös *Aamulehdessä* esihenkilötehtävissä ja toimittajana sekä *Lapin Kansan* päätoimittajan sijaisena. Lisäksi hän on ollut Venäjällä kirjeenvaihtajana ja Yhdysvalloissa stipendiaattina.

Matti Posio palaa lähemmäksi lukijoita

Miten päädyit uuteen tehtävääsi?

Hilla Groupista tiedusteltiin kiinnostustani siihen. Olin kaivannut lähemmäksi lukijoita ja tekemään tuotetta, jolla on nimiö etusivulla. Tunsin hillalaisia entuudestaan ja he minua.

Olet ulkomaanaiheiden tuntija. Miten taivut johtamaan paikallisjournalismia?

Olen työskennellyt maakuntalehdille lähes koko urani ajan. Pohjimmiltaan kaikessa journalismissa on kyse samasta: faktoista, tarinoista ja rahan liikkeistä.

Mitä etua ja haittaa on siitä, että et ole pohjalainen?

Minulla ei ole alueelta koulukavereita eikä tiukinta paikallistuntemusta. Kokemusta on monista maakunnista ja maakuntalehdistä. Tuon parhaita käytäntöjä ja tuoretta näkökulmaa.

Lännen Media loppuu huhtikuussa. Miksi?

Yhteistyö on kustannustehokkainta, kun osallisia on paljon. Lännen Median osakasmäärä pieneni vuosien varrella johtuen medialiiiketoiminnan muutoksista ja yrityskaupoista.

Kehitit, johdit ja teit Lännen Mediaa toistakymmentä vuotta. Miltä tuntuu jättää se hiipumaan?

Sen loppuminen surettaa, ja suomalaisten elämään vaikuttavien kansainvälisten asioiden seuranta huolettaa. Toisaalta sain työskennellä upeiden ihmisten kanssa ja olen tyytyväinen työhömmee.

Hilla Group irtisanoi edeltäjäsi Suvi Tannerin toukokuussa, minkä jälkeen yhtiöstä lähti toi-

mitusjohtaja. Millä mielin menet yhtiöön?

Tietenkin halusin rekrytointikeskustelussa vakuuttua, että perusasiat ovat kunnossa. Itselläni on Hillasta myönteisiä kokemuksia, ja nyt pitää mennä eteenpäin. Konsernin sisäinen yhteistyö ja johtoryhmä uudistuvat, koska myös *Kainuun Sanomiin* rekrytoidaan uusi päätoimittaja.

Kaleva osti hiljattain Ilkka-Pohjalaisen. Mitä ajattelet Hilla Groupin tulevaisuudesta?

Hillalla on vahvat keskipohjalaiset juuret, omistajuuteen asti. *Keskipohjanmaa* tulee jatkamaan vielä pitkään. Media-alan muutos ei pysähdy, mutta lähtökohtani on tämä.

Miten riittävä määrä ihmisiä saadaan ostamaan Keskipohjanmaan journalismia?

Pitämällä kiinni journalismin arvoista. Huomioimalla eri yleisöryhmät, kiinnostuksen kohteet ja alueen osat. Itse aion myös tavata tilaajia ja sidosryhmiä ja keskustella journalismista.

Millaisen päätoimittajan Keskipohjanmaa saa sinusta?

Aktiivisen, helposti lähestyttävän ja laaja-alaisen. Toisaalta myös päättäväisen, kun suunta on valittu. Keskustelu on siihen paras tapa.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

The New Yorkerin päätoimittaja **David Remnick**. Hän on myös entinen Moskovan-kirjeenvaihtaja ja kansainvälisten aiheiden "silmien avaaja". Koko lehti on hyvän asiapitoisen kirjoittamisen ja huolellisen editointiprosessin esikuva.

Nina Erho

MM-finaali otti rajusti päähän

Joulukuussa 2016 heräsin hirvittävään pääkipuun Latvian Riassa. Tunnistin jyskytyksen syyn heti: vaikea migreenikohtaus.

Olin kokenut vastaavaa joskus ennenkin, mutta nyt kohtaus iski erityisen surkeaan aikaan. Edessä odotti työreissuni tärkein päivä. Suomi kohtaisi salibandyn miesten MM-finaalissa Ruotsin.

Olin matkassa freelancerina ja innoissani harvinaisesta työkeikasta ulkomailla, joten halusin olostani huolimatta uutisoida mitali-peleistä. Otin Buranaa ja toivoin ihmettä.

Areenassa musiikki pauhasi ja valot välkkyivät. Painoaikataulun takia finaalijutun deadline oli kireä, ja kirjoitin luonnosta jo pelin aikana. Kipu ja pahoinvointi vain yltyivät.

Loppuottelu venyi rangaistuslaukauskisaan. Silloin ruumiini antoi periksi. Tunsin pahan olon hyökävän ja ryntäsin kohti vessaa. En ehtinyt perille, vaan matkalla oksensin roskikseen – ja osin villapaitani rinnoille.

Pikapesu vessassa ja takaisin katsomoon. Oksennusreissun takia en nähnyt yhden ruotsalaislaukojan yritystä. Matkaseuralaiseni ei ollut lajinörtti eikä osannut kuvailla suoritusta kuin sanomalla, että Suomen maalivahti torjui. Uskoin häntä.

Lopulta Suomi voitti MM-kultaa. Koska peläsin haisevani oksennukselta, kiirehdin mixed zonelle haastattelemaan maailmanmestareita t-paita päälläni. Naputin naama valkoisena jutun valmiiksi ja iloitsin, kun se ehti ajoissa lehteen. Kotimatalla oksensin taas lentoken-tän vessassa.

Pari päivää myöhemmin ilo haihtui. Juttuun oli tehty oikaisu. Maalivahti ei ollut torjunut palloa, vaan ruotsalainen oli laukonut ohi maalin. Olin unohtanut tarkistaa suorituksen videolta.

Annina Vainio

Kirjoittaja on freelancetoimittaja ja tietokirjailija.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Journalistiliiton tekoälytyöryhmään kuuluu edustajia liiton eri jäsenryhmistä. Ryhmän puheenjohtajana toimii Petro Salonen. Hän osallistui valtuuston kokoukseen Helsingissä.

LIITON TEKÖÄLYSELVITYS VALMISTUI – "MEIDÄN ON KOROSTETTAVA IHMISEN VASTUUTA"

Nina Erho, teksti • Heli Saarela, kuva

"Internet ja digitalisaatio aiheuttivat median murroksen, josta puhuttiin suurena muutoksena ja puhutaan edelleen. Tekoäly on paljon, paljon suurempi asia. Kun internetissä kehityksen sykli on vuosi, tekoälyssä vastaava aika on kaksi kuukautta."

Näin sanoi Journalistiliiton tekoälytyöryhmän puheenjohtaja **Petro Salonen** liiton valtuustossa 28. marraskuuta. Salonen esitteli selvityksen, jonka valtuusto antoi liitolle tehtäväksi syksyllä 2024.

Valtuusto halusi liiton selvittävän, mitä tekoäly ja sen kasvava käyttö tarkoittaa media-alalle, miten sen vaikutuksiin reagoidaan, voidaanko sen käyttöön luoda pelisääntöjä ja miten tekoälytulevaisuus otetaan vastaan niin, että se ei tee alan työntekijöitä tarpeettomiksi.

Monia tekoälyn vaikutuksia liiton jäsenaloilla tehtävään työhön voi vasta arvailla, selvitys toteaa.

"Se on kuitenkin selvää, että kyseessä on perustavanlaatuinen vakiintuneen paradigman muu-

tos. Lainsäädäntö laahaa teknologisen kehityksen perässä. Tekoälyjätit voivat hyödyntää sen puutteita esimerkiksi tekijänoikeuksien alaisen materiaalin käytössä", Salonen sanoi.

Työpaikkojen säilymisen näkökulmasta on huojentavaa, että tekoälyn käyttö näyttäisi lisäävän työmäärää. Valvonta, tarkastus ja julkaisuvastuu työllistävät.

"Samalla tekoälyn käyttö muuttaa tehtäviä. Osa nykyisistä rooleista kevenee tai poistuu ja tilalle syntyy uusia."

TYÖRYHMÄ MÄÄRITTELEE liitolle tekoälytulevaisuuden vaikuttamisessa kolme roolia: eettinen ohjaaja, työmarkkinaosapuoli sekä jäsenten tuki ja kouluttaja.

Liiton on työryhmän mukaan oltava aktiivisesti mukana päivittämässä alan ohjeita, jotka tukevat tekoälyn turvallista ja eettistä käyttöä. Sen on pyrittävä varmistamaan, ettei automaatio heikennä tekijöiden asemaa tai palkkioita ja että sopimuk-

sia noudatetaan. Lisäksi sen on tuettava ja koulutettava jäseniään ja ajettava työehtosopimuksiin sitä, että myös työnantajat kouluttavat.

"Meidän on korostettava ihmisen vastuuta kaikessa julkaistavassa sisällössä – tuotava esiin ja brändättävä työn humaani tekijä", Salonen sanoi.

SELVITYKSEN ESITTELYÄ seuranneessa keskustelussa Journalistiliiton hallituksen jäsen **Valter Törmänen** sanoi tekoälyasian olevan juuri sitä, mistä valtuuston pitäisi jatkossa puhua.

"Edunvalvonnasta asiassa, joka on alalle eksistentiaalinen uhka. Tekijänoikeuksien ajatusjohtajuus on tulevaisuudessa se, millä voimme saada uusia jäsenryhmiä."

Petro Salosen lisäksi tekoälytyöryhmään kuuluvat **Päivi Ala-Risku, Tuomas Hirvonen, Hanna Raijas-Turva, Asmo Raimonaho, Jussi Riku** sekä **Niina Tarvainen**.

Työryhmän työ jatkuu konkreettisten toimien suunnittelulla selvityksen sisällön pohjalta. ●

MEDIA-ALALLA POTKUT VOI ANTAA JATKOSSAKIN LÄHINNÄ PAINAVASTA SYYSTÄ

Eduskunta käsittelee parhaillaan henkilöperusteista irtisanomista koskevan lain muuttamista. Vaikka laki muuttuisi pääministeri **Petteri Orpon** (kok.) hallituksen esittämällä tavalla, kukaan ei oikein tunnu tietävän, mikä jatkossa olisi toisin kuin nykyään. Siihen on useita syitä.

OSALLISTUIN LOKAKUUN lopussa Työoikeudellisen yhdistyksen aamukahvilitaisuuteen Helsingin yliopiston Porthaniassa. Puoli yhdeksältä aamulla Suomen Laki -sali oli viimeistä paikkaa myöten täynnä työoikeusjuristeja.

Tilaisuuden teemana oli tämä potkulaiksikin kutsuttu laki. Alustajina olivat lainvalmistelussa mukana ollut virkahenkilö sekä kaksi asianajajaa, joista toinen katsoi uutta lainsäädäntöä työntekijän ja toinen työnantajan näkökulmasta.

UUTTA LAKIA ON VALMISTELTU hallitusohjelmaan kirjattun tavoitteen mukaisesti. Tarkoitus on helpottaa työntekijän irtisanomista.

Tähän asti lailliset potkut ovat edellyttäneet asiallista ja painavaa syytä. Jatkossa vain asiallinen syy riittäisi perusteeksi. Tilaisuudessa kävi nopeasti ilmi, että on melko vaikea sanoa, mikä lopulta muuttuu.

Jatkossa asiallisen irtisanomisen pitäisi perustua työntekijän vähäistä suurempaan, olennaiseen tai merkittävään rikkeeseen.

Ongelma on kuitenkin se, että juridiikkaa on harvoin mahdollista mitata numeraalisilla määreillä. Siksi käytetään sanoja.

Aamukahvilitaisuuden lopputulema oli, että vasta tuleva oikeuskäytäntö selkeyttää lakimuutoksen seuraukset. Se vie vuosia ja lukuisia oikeustapauksia. Ilkikurisesti voi sanoa, että asianajajilla

on jatkossakin hyvät työmarkkinat.

Olisiko maan hallituksen tavoitteen voinut täyttää muuten kuin muuttamalla lakia? Minusta olisi. Työntekijöitä on voinut täysin laillisesti irtisanoa laiminlyöntien ja vastaavien takia, kunhan heitä ensin on huomautettu ja varoitettu.

Työnantajat ovat kuitenkin antaneet varoituksia harvoin ja vastaavasti irtisanoneet sitäkin useammin. Osa pikaistuksissa annetuista potkuista on myöhemmin tuomittu oikeudessa laittomiksi.

Lain varoitusmenettelyssä ei tapahdu muutoksia, vaan se säilyy nykytasolla jatkossakin.

MYÖS MEDIA-ALAN TYÖNANTAJAT ovat päättäneet työsuhteita henkilöperusteella. Niin on alkanut Journalistiliiton tietojen mukaan käydä aiempaa useammin. Vuonna 2020 liitto riitautti kaksi henkilöperusteista irtisanomista. Sen jälkeen tapauksien määrä on noussut kahdeksaan. Iso osa liiton riitauttamista tapauksista liittyy silti yhä tuotannonlouduellisiin irtisanomisiin eli muutosneuvotteluiden jälkeisiin tilanteisiin.

Asiallinen ja painava syy oli esillä myös media-alan työehtoneuvotteluissa viime keväänä. Journalistiliiton sopimusaloista lehdistössä, kustannustoimittajilla ja Ylellä työehtosopimus edellyttää jatkossakin asiallista ja painavaa syytä. Noin joka neljännessä suomalaisessa työehtosopimuksessa vanhat kriteerit säilyvät vastaavasti. Muilla liiton sopimusaloilla, kuten elokuva- ja tv-tuotannossa ja MTV:ssä mennään uuden lain ja sen tulkintojen mukaan, sillä niissä vanhoja kriteerejä ei ole ollut kirjattuna sopimukseen, vaan on menty suoraan kulloisenkin lain mukaan.

Kävi lopulta miten tahansa, asiallinen ja painava syy pysyy yleisesti irtisanomisen perusteena media-alalla, ja niin on hyvä. ●

Petri Savolainen ● Kirjoittaja on Journalistiliiton edunvalvontajohtaja.

"Journalismi ei ole tasa-arvon tyyssija", kertoi Journalisti 22/1993.

Kyyninen sukupuoleen katsomatta

"Naisten omasta mielestä tyypillinen naisjournalisti on ahkera mutta vaatimaton, tekee tunnollisesti työtään, muttei osaa pitää puoliaan. Nainen valittaa, katkeroituu, vihaa, juoruilee."

Tämän kertoi **Sirkku Kuusavan, Anneli Mäkinen ja Seija Nummijoen** tekemä tutkimus tasa-arvosta toimituksissa. *Journalisti* raportoi sen tuloksista joulukuussa 1993.

Journalismi ei ollut 1990-luvulla "tasa-arvon tyyssija". Käytössä olivat "kaikki alistamisen tavat".

Tutkijat pyysivät vastaajia myös luonnehtimaan kollegoitaan. Miehet arvioivat naisia korrekettimmin kuin nämä itse, mutta pitivät heitä esimerkiksi epävarmoina.

Journalistimiehet taas olivat sekä naisten että miesten mielestä laiskoja.

"Myös miesjournalistit kuvailivat miehiä mieliteleviksi, mukavuu-denhaluisiksi ja sopuleiksi, jotka kuuntelevat isännän ääntä enemmän kuin isäntä itse. He pitivät toisaalta itseään suurpiirteisinä ja rohkeina, toverillisina ja reiluinä."

"Molempia sukupuolia pidettiin kyynisinä. Alkoholin käyttö ja ketjupolito mainittiin usein. Journalistin perusominaisuuksiin kirjattiin lisäksi stressaantuneisuus, huolimaton ulkoasu ja ennenaikainen elähtäminen."

Marja Honkonen

Touhukas kaveri kameran takana

VALOKUVAAJA HEIKKI SARVIAHO
20.3.1960 OULU – 18.10.2025 OULU

Monipuolisen uran tehnyt **Heikki "Hessu" Sarviaho** kuoli nopeasti edenneeseen syöpään kotikaupungissaan Oulussa.

Valokuvausta harrastanut nuorukainen ei empinyt hetkeäkään lukion keskeyttämistä, kun valokuvausliikkeessä avautui työpaikka. Työn ohessa hän perehtyi kuvanvalmistukseen ja välineiden kehittämiseen. Vapaa-aikoina hän kuvasi kasvu ympäristönsä elämää.

Onni potkaisi 1980-luvun alussa, kun Sarviaho valittiin töihin ja oppisopimuskoulutukseen Lehtikuvan Oulun studioon. Heikki kiersi etupäässä Pohjois-Suomea ja Pohjoiskalottia, mutta keikat ulottuivat Keski-Euroopan lisäksi myös Pohjois-Amerikkaan, Aasiaan ja Neuvostoliittoon **Boris Jeltsinin** valtaannousuun aikoihin. Kansainvälisestäkin kuuluisan kuvan hän otti 1984, kun joulupukkinäköä aimisteli harhautunut neuvosto-ohjusta Inarinjärven jäällä.

1990-luvun jälkipuolella Lehti-

KUVA: MANNE STEENROOS

kuvaa saneerasi ja Heikki ryhtyi freelanceriksi. Vielä 2000-luvulla Oulussa ilmestyi neljä sanomalehteä ja niistä kahdessa, *Kalevasta* ja *Liitosta* löytyi ajoittain määräaikaisia töitä. Etelän toimittajille sosiaalinen Hessu esitteli keikoilla murretta: *Kun lähen Helesinkiin, hyppään junnaan ja otan bannaania evvääksi.*

Ay-toiminnassa Heikki opittiin viime vuosinaan tuntemaan aloitteellisuutta ja aikaansaavana yhdistyksen virkistyspaikkojen hoitotomikunnissa.

Lähimpinä jäivät kaipaamaan avopuoliso, kolme lasta ja kaksi lastenlasta sekä sisar ja kaksi veljeä.

Pasi Puuperä

Kirjoittaja on Heikki Sarviahon freetötoveri ja perheystävä.

JÄSENYYS TUO TURVAA SINULLE JA KAVERILLESII!

Suosittelen Journalistiliiton jäsenyyttä media-alalla työskentelevälle ystävällesi tai kollegallesi, ja tienaa 50 euron lahjakortti.

journalistiliitto.fi/suosittelen

KEHITYSJOURNALISMIPALKINNON HAKU ON AUKII!

Ehdota kriiseistä ja konflikteista kertovaa journalismia kehitysjournalismipalkinnon saajaksi **17.11.–31.12.2025** välisenä aikana lomakkeella osoitteessa vikes.fi/kehitysjournalismipalkinto.

Ehdokkaiksi haetaan **1.1.2025–31.12.2025** välisenä aikana journalistin ohjeisiin sitoutuneessa Julkisen sanan neuvoston jäsenmediassa julkaistua journalistista sisältöä.

ETSITKÖ ALAN PARHAITA KESÄTYÖNTEKIJÖITÄ?

Kesätyöntekijöiden haku alkaa 7.1.2026.

Ilmoita Journalistissa 1/2026 tai 2/2026 ja tavoitat alan parhaat osaajat.

Numero	Aineistopäivä	Julkaisupäivä
1/2026	ke 10.12.2025	ma 5.1.
2/2026	ke 4.2.2026	pe 13.2.

Lisätiedot: **Journalisti.fi** – kysy myös bannereista!

JOURNALISTI

TAPAHTUMAT

Peloista, somekuplista, raflaavuudesta – keskustelua journalismista Ruben Stillerin kanssa

Tervetuloa keskustelemaan journalismin tilasta ja nauttimaan lasi viiniä liiton toimistolle. Mukana keskustelemassa on eläkkeelle keväällä jäävä toimittaja **Ruben Stiller**. Hän kertoo, mitä mieltä on muun muassa vallankäytön dynamiikan ja somekuplien vaikutuksesta alaan. Onko tunnemössö tai raflaavuus vallannut liikaa tilaa mediassa? Entä mikä erottaa *Economistin* ja suomalaiset laatujulkaisut toisistaan?

Aika: Ma 12.1. klo 17–19.

Paikka: Journalistiliiton toimisto, Siltasaarenkatu 18 A, Helsinki, 7. krs.

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: journalistiliitto.fi/tapahtumat

Järjestäjä: SJL

Tule eduskuntaan kuulemaan ja keskustelemaan oikeusvaltion haasteista

Ihmisoikeuskeskus toivottaa liiton jäsenet tervetulleiksi tutustumaan oikeusvaltiota valvoviin toimijoihin, keskustelemaan ja nauttimaan lounasta eduskunnan suuren valiokunnan saliin. Paikalla ovat muiden muassa Ihmisoikeuskeskuksen johtaja **Jarna Petman**, apulaisoikeusasiamies **Maija Sakslin**, yhdenvertaisuusvaltuutettu **Rainer Hiltunen** ja

tiedusteluvalvontavaltuutettu **Kimmo Hakonen**. He esittelevät ajankohtaisia tehtäviään ja omaa rooliaan oikeusvaltion ylläpitäjinä. Mikä on ihmisoikeuksien suhde oikeusvaltioon, missä kuosissa on suomalainen oikeusvaltio, mikä toimii, missä voimme parantaa?

Aika: To 29.1. klo 12–15. Ohjelma alkaa lounaan jälkeen klo 13.

Paikka: Eduskunta, suuren valiokunnan sali, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

journalistiliitto.fi/tapahtumat

Järjestäjä: Ihmisoikeuskeskus ja SJL

KOULUTUKSET

Tervetuloa hakemaan uralle uutta suuntaa

Tarjoamme jäsenillemme uudenlaisia uravalmennuspolkuja vuoden 2026 ajan. Kumppanimme on valmentajayritys Coolla, jonka perustaja ja toimitusjohtaja **Susan Caloni**us tuntee jäsentemme uratarpeita vuosien varrelta. Susan on paitsi valmentanut liiton jäseniä myös tuottanut A-kassalle webinaareja luovien alojen ammattilaisten työllistymisen tueksi. Haluamme tukea erilaisissa uratilanteissa olevia jäseniä, opiskelijoita, freelancereita, työttömiä, uusia haasteita kaipaavia työsuhteisia. Kaikki jäsenet ovat tervetulleita mukaan.

Luvassa on webinaareja, verkkomateriaaleja ja henkilökohtaista valmennusta. Kaikki on tarjolla

maksutta. Käynnistämme valmennuskauden avauswebinaarilla tammikuussa.

Aika: To 8.1. klo 17–18

Paikka: Teams

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

journalistiliitto.fi/tapahtumat

Järjestäjä: SJL

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Siltasaarenkatu 18 A, 7.krs.
00531 Helsinki
Broholmsgatan 18 A, 7 vån.
00531 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistiliitto.fi/sv

A-KASSA / A-KASSAN
A-kassa.fi, 020 690 455
finka.fi, (09) 8689 400

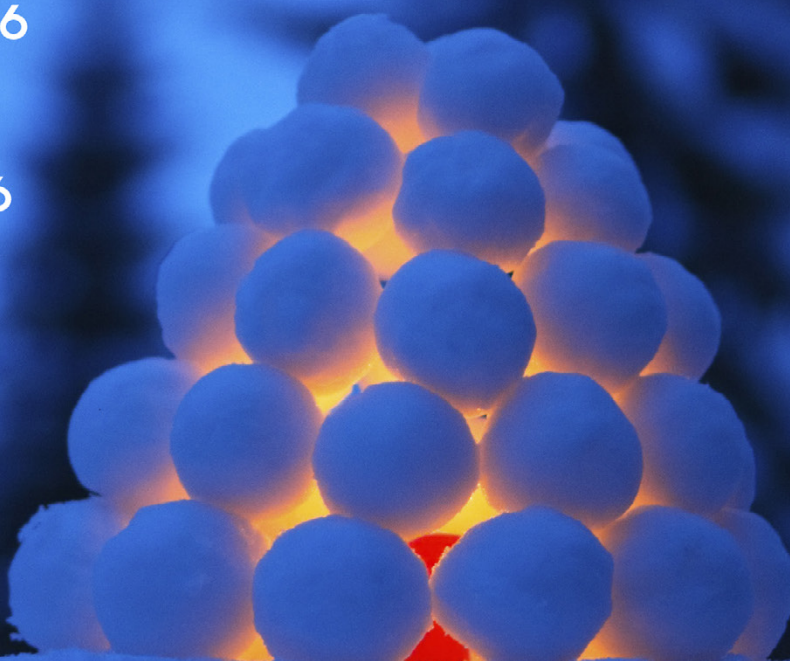
SUOMEN
JOURNALISTILIITTO
FINLANDS
JOURNALISTFÖRBUND

HYVÄÄ JOULUA
JA ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA 2026

GOD JUL OCH
GOTT NYTT ÅR 2026

SUOMEN
JOURNALISTILIITTO
FINLANDS
JOURNALISTFÖRBUND

Milka Rissanen, 29

- Työskennellyt *Helsingin Sanomissa* määräaikaisena toimittajana kesästä 2020 alkaen. Teki Kohtuvoima-reportaasin featureosastolla. Työskentelee tällä hetkellä Espoo-tiimissä.
- On työskennellyt myös *Yle Perjantaissa* ja *Karjalaisessa*.
- Asuu Helsingissä, on kotoisin lisalmesta.
- Koulutukseltaan yhteiskuntatieteiden maisteri Tampereen yliopistosta pääaineenaan journalistiikka ja viestintä, sivuaineena sukupuolentutkimus.

Milka Rissanen pitää reportaasikeikkoja tärkeinä. "Nautin siitä, että voin kirjoittaa juttuja, jotka eivät vain selosta maailmaa vaan saavat lukijan myös näkemään ja tuntemaan tapahtumat", Rissanen sanoo.

Milka Rissanen yllättyi siitä, miten kohtuvoimaretriitti veti mukaansa

Toimittaja-juontaja Henry Tikkasen valinta

"Uskon, että tekoälyn aikakaudella ihmisyyden sisällöissä nousee suureen arvoon. Tätä sielukkuutta tarjoilee teksteissään *Helsingin Sanomiin* kirjoittava toimittaja **Milka Rissanen**. Minusta on tullut hänen juttujensa fani, koska Rissanen osaa kirjoittaa vaikka asemakaavasta ihmisläheisellä otteella. Hän myös jalkautuu, kokee ja heittäytyy. Loistava esimerkki tällaisesta on 17. elokuuta *Helsingin Sanomissa* julkaistu Rissanen kirjoittama juttu *Tänään me vapautamme kohtuvoimamme*."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esittelee palstalla.

Nina Erho, teksti • Anna Autio, kuva

Uushenkisyyteen liittyy kaikenlaista, joten en oikein tiennyt, mihin olen menossa ja tuleeko siellä vastaan puoskarimeininkiä. Yritin suhtautua avoimin mielin ja yllätyin. Työrooli unohtui eri tavalla kuin yleensä, ja pintaan nousi traumakin", sanoo *Helsingin Sanomien* toimittaja **Milka Rissanen**.

Rissanen teki viime kesänä Sastamalassa reportaasin viikonloppuretriitistä, jossa naisia opetetaan löytämään feminiininen voimansa. Retriitin ohjasi psykoterapeutti ja tantraopettaja **Kirsti Kuosmanen**. *Helsingin Sanomat* julkaisi jutun 17. elokuuta.

Rissanen kirjoittaa jutussa harjoituksesta, jossa naiset opettelivat ottamaan huolenpitoa ja nautintoa vastaan hieromalla vuorotellen toisiaan. Kun tuli Rissanen vuoro asettua hierottavaksi, naiset kysyivät, mitkä ovat hänen rajansa.

"Tulee itku. Se tulee syvältä ja vavisuttaa koko kehoani. Kehoni reagoi ensin, mieleni järkeilee perässä. Minuun on aiemmin kajottu, eikä rajoistani ole aina piitattu. Ääriviivani eivät ole olleet minun", Rissanen kirjoittaa.

Kun Rissanen haastatteli osallistujia, hänet yllätti se, miten avoimesti nämä kertoivat kipeistä kokemuksistaan, kuten lapsen kuolemasta kohtuun ja äitinä väsymisestä. Vastalahjaksi hänestä tuntui reilulta kertoa jutussa jotain itsestään.

"Uskon, että kokemuksemme ovat monelle naiselle samastuttavia. Myös siksi niistä on tärkeää puhua."

Ennen keikkaa Rissanen keskusteli Kuosmanen kanssa siitä, miten toimia, jotta jutunteko ei rikkoisi retriitin tunnelmaa. Yksi keinoista oli, että kuvaaja tuli paikalle päivää myöhemmin kuin toimittaja. Kuvista sai kieltäytyä. Puheista Rissanen sopi osallistujien kanssa, että lainaa vain haastatteluja.

Jutun idean Rissanen sai Tiktokista, joka tarjoi hänelle toistuvasti "uushenkistä matskua ja feminiini- ja maskuliinienergiapuhetta". Ne epäilyttivät Rissasta. Toisaalta hän halusi selvittää, mistä niissä on kyse ja mistä kertoo se, että ilmiö on pinnalla ja kiinnostaa ihmisiä.

Vaikeinta oli saada aiheen eri puolet tasapainoon tekstissä. Retriitin hinta oli korkea, 600 euroa, ja feminiinienergioilta puuttuu tieteellinen pohja. Toisaalta kohtuvoimassa, jumalattaruudessa ja hehkumisessa oli jotain hassua. Ja silti: osa osallistujista etsi retriitistä apua ihan oikeisiin ongelmiinsa ja koki myös saavansa sitä.

Palautteesta päätellen tasapaino löytyi.

"Jotkut pitivät juttua tosi kriittisenä. Toiset taas ajattelivat, että olin täysin viettäessä." •

